

6

Pasaulio Lietuvos is

18

REDAKTORIAUS ŽODIS

Džiaugsmas ir vargai 5

LIETUVOJE

Mokslų ir kūrybos simpoziumas – ateities vizijos 6
 Pasaulio lietuvių ekonomikos forumas 9
 Europos lietuvių krepšinio turnyras Druskininkuose 10
 Už Lietuvos garbę 11
 Lituanistinis švietimas užsienyje 13

TEMA

Emigracijos ministerija 16

AKTUALU

A. Ažubalis: svarbiausi šiandienos iššūkiai 18
 Studentai užsienyje: turtas ar pagalvosime apie juos vėliau? 24

SVEČIAS

Interviu su Gintautu Alekna 28

LIETUVIAI PASAULYJE

Rusija. Susitikimas su Sibiro lietuviais 32
 Belgija. Lietuvių sporto žaidynės Briuselyje 34
 Australija. LR valstybės dienos šventė 35
 Australija. Nijolės Jankutės „Pašnekesiai su Kukabura“ 36
 JAV. Neišsižadama savo šaknų 37
 Jungtinė Karalystė. Jaunimas puoselėja tautinę tapatybę 38

TRUMPAI 40

BAIGIAMASIS ŽODIS

PL aukotojų sąrašas 42

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės (PLB) valdyba (2009 - 2012)

Regina Narušienė (JAV)

PLB pirmininkė,
Visuomeninių reikalų komisijos
pirmininkė
regina.narusiene@plbe.org

Kęstas Pikūnas (JK)

PLJS pirmininkas,
Jaunimo reikalų ir Sporto
reikalų komisijų pirmininkas
www.pljs.org

Jūratė Caspersen (Šveicarija)

Švietimo komisijos pirmininkė
jurate@caspersen.ch

Ramutė Žukaitė (JAV)

Kultūros reikalų komisijos
pirmininkė
ramutezukas@hotmail.com

Renata Retkutė (JK)

Finansų reikalų komisijos
pirmininkė
r.retkute@yahoo.com

Prel. Edmundas Putrimas (Kanada)

Sielovados reikalų komisijos
pirmininkas
putrimas@sielovada.org

Aurelija Norienė (Belgija)

PLB įvaizdžio, informacijos
skleidimo ir "Pasaulio lietuvių"
reikalų komisijos pirmininkė
aurelija.norienne@skynet.be

Petras Maksimavičius (Lenkija)

Organizacinių reikalų ir
Specialiųjų projektų komisijų
pirmininkas
seina@post.pl

Dalia Henke (Vokietija)

Naujosios emigracijos reikalų
ir Europos kraštų reikalų komisijų
pirmininkė
daliahenke@yahoo.de

Vitalija Kolesnikova (Baltarusija)

Rytų kraštų reikalų komisijos
pirmininkė
vitalia.kolesnikova@gmail.com

Antanas Rasiulis (Rusija)

Rusijos reikalų komisijos
pirmininkas
antanas_rasiulis@mail.ru

Juan Ignacio Foorment Kalvelis (Argentina)

Pietų Amerikos reikalų
komisijos pirmininkas
jkalvelis@yahoo.com.ar

Angelė Vaičiūnienė (Kanada)

JAV, Kanados, Australijos,
Naujosios Zelandijos, Japonijos
reikalų komisijos pirmininkė
angele.V@bell.net

PLB biuro adresas:

213 West Lake Shore Drive
Cary, ILL 60013
USA

PLB atstovybė Lietuvoje

Gedimino pr. 53 - 212
LT-01109 Vilnius
Tel./faks. +37052396264
El.p. vigryb@lrs.lt; plbav@lrs.lt
www.lrs.lt/plb
www.plbe.org

PLB atstovė Lietuvoje

Vida Bandis
+370 52 396 156
vida.bandis@lrs.lt

PLB garbės teismas

Algimantas S. Gečys –
pirmininkas
gecysta@verizon.net
Algis Rugienius
Marytė Šmitienė – sekretorė

PLB kontrolės komisija

Gintaras Ručys (Vokietija)
Angelė Nelsienė (JAV)
Klemensas Rymantas Klepšys
(Latvija)

PLB išdininkas

Ramutis Plūra
ramas@gjmlp.com
3906 Lakeview Dr.
Racine, WI 53403
USA

PL išdininkė

Elena Skalsienė
skalysius@comcast.net
119 Sheridan Court East
Waukegan, IL 600852101
USA

Pasaulio Lietuvis

LEIDINYS PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS GYVENIMUI IR MINČIAI

Mėnesinis žurnalas. 2011 m. 06/498

Vyriausiasis redaktorius Kęstas Pikūnas

kestas@pljs.org

Redakcijos sekretorė Aldutė Jonušonytė

plietuvis@wp.pl, tel./faks. Punske: (48) 875161416

Kalbos redaktorė Sandra Balžekaitė

Maketas Darius Markūnas

Fotografai Andrius Petručenia, Giedrė Lesmaitytė, Ramūnas

Danisevičius, Dalia Cidzikaitė, Andrius Mieželis

Iždininkė Elena Skalsienė

Spaudė „Sapnų Sala“

Redakcijos adresas:

Laikiniai laiškus „Pasaulio lietuviui“ galima siųsti PLB atstovybės adresu:

Vilnius, Gedimino pr. 53-212

LR Seimo III rūmai

LT - 01109

Vilnius, Lietuva

PLB tinklalapis:

www.plbe.org

www.lrs.lt/plb

ISSN 1732-0135

PRENUMERATA:

Prenumerata metams:

Lietuvoje – 40 litų;

Prenumeratą priima Lietuvos
paštas.

Lenkijoje – 35 zlotai;

Europoje – 33 eurai (siųst banko
pervedimu su priedašu "Pasaulio
lietuvių prenumerata");

Banko reikvizitai:

Beneficiary: Wydawnictwo

Auszra sp.zoo

Ul. Mickiewicza 23

16-515 Punske

Poland

IBAN: PL

91124018481787000020757256

Receiving Bank: Bank PKO S.A.

I O. w Suwalki

Poland

Bank Swift Code: PKOPPLPW

Australijoje:

Paprasta prenumerata – \$ 60 AUD;

garbės prenumerata – \$ 93 AUD;

Čekius siųsti adresu:

Antanas V. Kramilius OAM, JP

83 Queen Street

Canley Heights, N.S.W. 2166

Australia

Kituose pasaulio kraštuose:

Paprasta prenumerata - 53 USD;

garbės prenumerata - 80 USD;

užsakant į Lietuvą - 20 USD;

Čekius siųsti adresu:

Elena Skalysius

(Pasaulio lietuvis)

119 Sheridan Court East

Waukegan, IL 60085-2101

USA

skalysius@comcast.net

LEIDĖJAS

Pasaulio Lietuvių Bendruomenė (PLB)

Žurnalas leidžiamas nuo 1963 metų.

Platinti „Pasaulio Lietuvis“ tekstus ir vaizdo informaciją galima tik
gavus raštišką sutikimą.

„The World Lithuanian“ magazine

Published monthly by the Lithuanian World Community, Inc.

Copyright by The Lithuanian World Community, Inc.

Žurnalo 'Pasaulio Lietuvis' leidybą remia
Užsienio Reikalų Ministerija (URM)

DŽIAUGSMAI IR VARGAI

Ruošiantis kasmečiam Pasaulio lietuvių bendruomenės (PLB) ir Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos (PLJS) pirmininkų suvažiavimui yra natūralu pažvelgti į atliktus darbus ir ateities planus. Dar visai neseniai praėjusiame Pasaulio lietuvių ekonomikos forume (PLEF) bei Mokslo ir kultūros simpoziume (MKS) gana dažnai buvo galima išgirsti, kad gyvename neišnaudotų galimybių laiku, kai galime be galo daug nuveikti Lietuvos labui, bet dauguma mūsų tarsi susitarę žiūrime vienas į kitą skėščiodami rankomis ir kažko laukiame. Tuo tarpu spaudoje ir viešojoje erdvėje vis daugėja pasisakymų ir diskusijų apie didėjančius emigracijos srautus, protų nutekėjimą, blogėjančią ekonominę situaciją ir esamo laiko netinkamumą bandant kurti geresnę Lietuvą. Tada natūraliai iškyla klausimas. Kaip atsikratyti negatyvumo ir ką reikia daryti norint visa tai pasukti 180 laipsnių kampu? Turbūt būtų gana lengva apsimesti protin-gu žmogumi ir pasakyti, kad pirmiausia reikalinga vizija, po to sunkus dar-bas, užsispyrimas, tolerancija ir, savaime aišku, laikas. Manau, kiekvienas iš šių dalykų yra vienodai svarbūs, bet manau, mūsų sėkmė priklausys tik nuo to, ar mes patys, pradėdami nuo savęs, tikėsime, ką patys darome ir ar norėsime nuoširdžiai sukurti geresnę Lietuvą ir tuo užkrėsti kitus.

Aišku, galima daug kalbėti apie kuriamą valstybės pažangos strate-giją „Lietuva 2030“ ir užsienio lietuvių įtraukimo į valstybės gyvenimą programą „Globali Lietuva“, kurios idėja yra „grįsta suvokimu, kad esame viena Lietuvos tauta, jungiama bendros lietuviškos tapatybės bei istori-nės atminties ir, nepriklausomai kur gyvename, puoselėjame lietuviybę, išlaikome politinius, ekonominius, pilietinius bei kultūrinius ryšius su Lietuva ir įsitraukiame į valstybės ir jos gerovės kūrimo procesą. Kiekvie-nas lietuvis svarbus ir reikalingas Lietuvai“. Tuo tarpu valstybės pažangos strategija „Lietuva 2030“ pabrėžia mentaliteto kaitą ir „siekia pažadinti visuomenės bei kiekvieno jos nario kūrybiškumą, susitelkti prie idėjų, kurios padėtų Lietuvai tapti modernia, veržlia, atvira pasauliui, puoselė-jančia savo nacionalinį tapatumą šalimi“.

Mano nuoširdžiu įsitikinimu, visa tai tik rodo, kad kaita yra reikalinga ir kad viskas, kas šiandien vyksta aplink mus, yra dar viena galimybė kur-ti. Iš tiesų lietuviybės labui yra nuveikta tikrai nemažai, tik labai dažnai apie tai labai mažai kalbama.

„Pasaulio Lietuvis“ redaktorius
KĘSTAS PIKŪNAS

XV Pasaulio lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziume –

ATEITIES VIZIJOS

ALGIS VAŠKEVIČIUS

(DRAUGAS.ORG)

XV Pasaulio lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziume šiemet daug kalbėta apie emigracijos keliamus iššūkius, taip pat apibrėžta Lietuvos vizija 2030 metais. Kaune, Technologijos universitete, susirinkę dešimtys dalyvių iš penkiolikos pasaulio šalių pirmiausia išklausė Lietuvos švietimo ir mokslo ministro Gintaro Steponavičiaus sveikinimą.

„Kai Čikagoje vyko XIV simpoziumas, aš kaip tik pradėjau savo darbą kaip ministras. Sugrįžę to simpoziumo dalyviai pasakojo apie nepaprastą Čikagos lietuvių svetingumą, įdomius susitikimus, bet būta ir nuogaštavimų, kad renginio pobūdis ir atranka neleidžia įtraukti daugiau jaunųjų specialistų, todėl šįkart būtent tokių specialistų į simpoziumo darbą norėjome įtraukti kuo daugiau“, – sakė ministras, pasidžiaugęs, jog kartu su simpoziumu vyksta ir Pasaulio lietuvių ekonomikos forumas.

Išsamų ir diskusinį pranešimą simpoziumo dalyviams perskaitė prezidentas Valdas Adamkus. Jis prisiminė, kaip prieš

42 metus Čikagoje kilo tokio renginio sumanymas, kaip susibūrė organizacinis komitetas simpoziumui rengti, kokių vilčių ir planų turėta. Jis apgailstavo, kad šiandien Lietuvoje dažnai pasigendama konkretaus tikslo ir perspektyvos. „Laiivui, nežinančiam, kur plaukti, joks vėjas nėra palankus“, – sakė prezidentas.

Šiandienos Lietuvoje V. Adamkus pasigenda aktyvių diskusijų, viešo gyvenimo

refleksijų bendrai ateičiai kurti, bendrumo jausmą auginančių bendrų sutarimų.

„Ateities Lietuva prasideda čia ir dabar. Aiškiau matau, kad neigiami dalykai viešajame gyvenime užima daugiau vietos nei laimėjimai. Iš kur tas mūsų neivertiškumo kompleksas? Suprantu, kad 50 okupacijos metų negalėjo praeiti be pėdsakų, bet juk jau ir po jų praėjo 20 metų“, – stebėjosi V. Adamkus.

Prisiminęs XX amžiaus pradžią jis sakė, kad tada, 1918 metais, Lietuva tikrai nebuvo turtingesnė nei dabar, pirmųjų universitetų dėstytojai ir studentai tikrai nesijautė geriau nei dabar šaltose auditorijose, ir 3 milijonų gyventojų tada nebuvo. Jis apgailestavo, kad aplink daug nepasitikėjimo ir netikėjimo, o emigracija auga ir dėl pažeminimo – žmogus išvažiuoja, nes čia jaučiasi žeminamas ir reikalingas tik kaip mokesčių mokėtojas.

„Reikalingas žmogiškas elgesys, bendravimo skatinimas, o ne popierinės vizijos dėl emigracijos mažinimo. Siekis gyventi gerai yra neatsiejamas nuo siekio gyventi dorai“, – aiškino V. Adamkus.

Įdomų pranešimą perskaitė Kolumbijos universiteto profesorius, du kartus buvęs Bogotos meru Antanas Mockus, pradėjęs nuo to, kad bausti save yra Lietuvos menas. Emigraciją jis lygino su savižudybe, nes tiek savižudybė, tiek emigracija atima iš tautos dalį jos pajėgumų, o tas, kuris emigruoja, savo pajėgumus atiduoda kitam kraštui. Ir A. Mockaus dukra gyvena bei dirba Australijoje, nors jis nėra tuo patenkintas.

Profesorius pateikė statistinių duomenų, kad Kolumbijoje yra didelis nužudymų, o Lietuvoje – savižudijų skaičius. Jis taip pat sakė, kad lietuviai labai daug reikšmės skiria darbui – 1990 metais 42 proc. lietuvių nurodė, kad jiems labai svarbus darbas, o 2000-aisiais tokių buvo jau 60 proc. Mažiau nei kitose išsivysčiusiose valstybėse Lietuvoje skiriama laiko draugams, poilsui, laisvalaikiui, šeimai.

Kalbėdamas apie Lietuvos perspektyvas A. Mockus lietuviams linkėjo stiprinti savo gebėjimus ir nugalėti nekompetencijos baimę, stengtis, kad mažėtų smurto „prieš save ir kitus“, o atsakomybė už klaidų taisyklą gultų ne tik ant pačių žmonių pečių, bet ja būtų dalijamasi ir su tais, „kurie konkuruoja turėdami pranašumą“.

Įdomų pranešimą perskaitė informacinių technologijų specialistas iš JAV Arūnas Šlekys, „Corporate marketing for Hughes Network System“ viceprezidentas ir „Russia/CIS Business“ generalinis direktorius. Jis kalbėjo apie neįtikėtiną interneto vystymąsi ir skvarbą, linkėjo Lietuvai kuo greičiau tapti plačiajuosčio interneto šalimi.

Po pertraukos simpoziumo dalyviai diskutavo, ar užtenka galių tautos savikūrai.

Illinojaus universiteto Čikagoje profesorius Giedrius Subačius teigė, kad įvairovė yra stiprybė, ir jei dabar leidžiama tiek knygų, kad nepajėgiame jų perskaityti, tai esame stiprūs. Jis atmetė pesimizmą dėl emigracijos sakydamas, kad mes prarandame skaičius, bedarbius, o juk nesame tik teritorija, kurią reikia pripildyti. „Po 1863 metų sukilimo penktadalis lietuvių emigravo, ir nieko neatsitiko, dabar vėl žmonės keliauja, migruoja, ir to nereikėtų bijoti. Pesimizmas ir baimė yra akluviatė“, – sakė G. Subačius.

Ilgametis Kalifornijos universiteto Los Andžele dėstytojas profesorius Algirdas Avižienis, stovėjęs prie šių simpoziumų lopšio 1969 metais, prisiminė, kad tada buvo tikslas ir poreikis pabendrauti įvairių sričių mokslininkams, specialistams. Lietuvoje po nepriklausomybės atkūrimo dirbantis ir gyvenantis profesorius įsitikinęs, kad labai daug ką reiškia ir socialinės sąlygos, kurios padėtų sustabdyti „protų nutekėjimą“.

„Amerikoje jauniems specialistams sudarytos geros gyvenimo sąlygos, jaunos šeimos gauna kur gyventi. Kai buvau Kauno miesto tarybos narys, pavyko į miesto strateginį planą įrašyti, kad bus sudarytos sąlygos jauniems specialistams, bet nė vienas namas ar butas, deja, nebuvo pastatytas. Aš ir dabar įsitikinęs, kad tai yra būdas išlaikyti specialistus – tai aš mačiau

Kinijoje, Indijoje. Pinigais ir atlyginimais mes jų tikrai nesulaikysime, tad būtina ieškoti kitų būdų“, – sakė profesorius.

Po pietų simpoziume vyko paralelinių sekcijų posėdžiai – kalbėta humanistikos ir lituanistinio švietimo, socialinių mokslų, ateities energetikos, šiuolaikinių technologijų, biomokslų ir medicinos, kūrybinių industrijų bei kitomis temomis. Vakare simpoziumo dalyviai ir svečiai po lietuvių Kauno dangumi žiūrėjo Kauno pilyje surengtą Pažaislio muzikos festivalio spektaklį – Justino Marcinkevičiaus „Mažvydą“.

Kitą dieną simpoziumo dalyviai persikėlė į Vilnių, kur „Litexpo“ parodų ir kongresų centre surengta bendra Pasaulio lietuvių ekonomikos forumo ir Pasaulio lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziumo sesija. Čia kalbėta apie naujovių svarbą, o dalyvius pasveikinusi prezidentė Dalia Grybauskaitė teigė, kad Lietuvai yra labai svarbūs veržlūs protai ir reikalingi įgūdžiai, įgyti Lietuvoje ir svetur.

„Mūsų pasaulyje nėra tiek daug, kad galėtume švaistyti savo talentus, būtina išsaugoti visus esamus ir sukurti naujus ryšius“, – sakė prezidentė, pasidžiaugusi, kad pirmą kartą suburtos gausios lietuvių pajėgos, kai dvi organizacijos kartu organizuoja savo renginius.

Pirmosios bendros sesijos metu kalbėta apie Lietuvos konkurencingumo strategiją artimiausiam dešimtmėčiui, diskutuota tema „Lietuvos verslo ir mokslo protai – Lietuvos inovatyviai ateičiai“, vėliau aptartos augančio verslo ir finansavimo galimybių strategija bei kryptys, pristatyti penki kokybiškos partnerystės erdvę kuriantys slėniai.

XV pasaulio lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziumo santrauka

LIEPOS 2 D.

■ XV Pasaulio lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziumo išvakarėse, 2011 metų liepos 2 d., Kauno rotušėje vyko šiam renginiui skirtas priėmimas.

Atvykusius į priėmimą sveikino Kauno vicemeras Povilas Mačiulis, Švietimo ir mokslo viceministrė Nerija Putinaitė. Buvo perskaitytas ilgamečio simpoziumų organizatoriaus Stasio Bačkaičio sveikinimas, kurio nuomone, simpoziumas yra puiki galimybė suprasti, kas vyksta Lietuvoje, ir tai panaudoti jos ateities kūrimui. Kolumbijos universiteto profesorius Rimas Vaičaitis visiems susirinkusiems pristatė gražią simpoziumų organizavimo istoriją. Dalyvius pasveikino Kauno technologijos universiteto rektorius profesorius Petras Baršauskas ir Vytauto Didžiojo universiteto rektorius profesorius Zigmas Lydeka.

Rotušės garbingų svečių knygoje pasirašė vienas garsiausių Lietuvos išeivijos veikėjų Antanas Mockus, gyvenantis Kolumbijoje, ir Kolumbijos universiteto profesorius Rimas Vaičaitis.

Rotušėje dalyviams koncertavo nacionalinės premijos laureatas – M. K. Čiurlionio kvartetas, kuris atliko M. K. Čiurlionio, Juozo Naujalio, Giedriaus Kuprevičiaus ir kitų kompozitorių kūrinius.

LIEPOS 3 D.

■ Kauno technologijos universiteto III rūmuose susirinko per 300 XV simpoziumo dalyvių.

Sveikinimo žodį tarė Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministras Gintaras Steponavičius.

Pirmosios sesijos metu vyko diskusijos, kokią Lietuvą norime matyti 2030 metais pasaulyje. Diskusijose dalyvavo prezidentas Valdas Adamkus, Kolumbijos universiteto profesorius Antanas Mockus, JAV bendrovės „Corporate marketing for Hughes Network System“ viceprezidentas ir „Russia/CIS Business“ generalinis direktorius Arūnas Šlekys, rašytojas ir publicistas Algimantas Čekuolis.

Antrosios sesijos diskusija, tema, ar pakanka galių tautos savikūrai ir koks gali būti mokslininkų indėlis, sulaukė didelio

auditorijos susidomėjimo ir aktyvaus dalyvavimo.

Po pietų didelio susidomėjimo sulaukė paralelių sekcijų posėdžiai. Vienu metu vyko humanistikos ir lituanistinio švietimo, socialinių mokslų, ateities energetikos, šiuolaikinių technologijų, biomokslų ir medicinos, kūrybinių industrijų, diasporos: integruoto Lietuvos atspindžio kitose šalyse temomis.

Vakare simpoziumo dalyviai galėjo pasigėrėti Pažaislio muzikos festivalio renginiu Kauno pilyje.

LIEPOS 4 D.

■ Vilniuje, Parodų ir kongresų rūmuose „Litexpo“, buvo surengta bendra XV Pasaulio lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziumo ir Pasaulio lietuvių ekonomikos forumo sesija. Sveikinimo žodį sakė prezidentė Dalia Grybauskaitė ir užsienio reikalų ministras Audronius Ažubalis. Forume dalyvavo Europos Komisijos mokslinių tyrimų ir inovacijų komisarė Máire Geoghegan-Quinn.

Sesijos metu buvo kalbama apie tai, ką inovatyviai ateičiai gali duoti Lietuvos verslo ir mokslo protai, kokios augančio verslo ir finansavimo galimybės, aptariama mokslo, studijų ir verslo slėnių vaidmuo kuriant kokybiškos partnerystės erdvę. Sesijoje dalyvavo per 450 dalyvių.

Pasaulio lietuvių ekonomikos forumo ir Pasaulio lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziumo bendra sesija baigėsi priėmimu Vilniaus rotušėje. Vakaro svečiams koncertavo žymus pianistas, pedagogas iš Izraelio Zecharia Plavinas.

LIEPOS 5 D.

■ Simpoziumo sesijos tęsėsi Kaune Vytauto Didžiojo universiteto Didžiojoje auloje.

Paskutinę simpoziumo dieną buvo diskutuojama apie naujus iššūkius Lietuvai – tarpkultūrinį atvirumą ir tapatybių kaitą, kaip lietuvių jaunimui pasaulyje išlaikyti gyvą ryšį su Tėvyne, koks mokslo vaidmuo kuriant modernią kultūrinę lietuvių tapatybę.

XV pasaulio lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziumas baigėsi priėmimu istorinėje Lietuvos Respublikos prezidentūroje. **PL**

Pasaulio lietuvių ekonomikos forumas

BAIGĖSI OPTIMISTINE NATA

Kristina Lukošūtė,
ICC Lietuva Korporatyvinių reikalų direktorė

Liepos 5 d. Vilniuje baigėsi dvi dienas trukęs Pasaulio lietuvių ekonomikos forumas (PLEF). Subūręs per 500 dalyvių iš įvairių pasaulio šalių PLEF nagrinėjo Lietuvos, kaip konkurencingos valstybės, galimybes ir brėžė jos ateities perspektyvas. Taip pat buvo naujai pažvelgta į šalies akademinio jaunimo migraciją: įvardijus ją prūsų cirkuliacija taip pirmą kartą šiam socialiniam reiškiniui buvo suteiktas teigiamas atspalvis.

„Jei patys sau pripažinsime, kad vyksta prūsų cirkuliacija, kiekvieno žmogaus išvykimą mokyti ar dirbti kitose šalyse vertinsime kaip tam tikrą grįžimo pradžią, ypač, kaip matome iš gausių forumo dalyvių pavyzdžių, kad artimas ryšys su gimtine neišnyksta ir per kelis dešimtmečius“, – pastebi forumo organizatorės – Lietuvos verslo konfederacijos | ICC Lietuva – prezidentas Valdas Sutkus. Anot jo, šių metų forumas išsiskyrė teigiamomis nuostatomis: tai leidžia į ateitį žvelgti viltingai ir

visavertiškumo, net ir su pusantro milijono gyventojų galime būti garsūs pasaulyje.

Pasak V. Sutkaus, išlaikant tradiciją kas antrus metus Pasaulio lietuvių ekonomikos forumą rengti užsienyje, svarstomos galimybės kitais metais PLEF rengti JAV arba Izraelyje. „Izraelyje yra gana didelė išeivių iš Lietuvos bendruomenė, turinti istorinių šaknų su mūsų šalimi, – atkreipia dėmesį Lietuvos verslo konfederacijos | ICC Lietuva prezidentas. – Litvakų sąsajos

su Lietuva grindžiamos ir emocijomis, ir čia esančių jų tėvų ar senelių palikimu, todėl jie turi lūkesčių bendradarbiauti ir dalintis patirtimi.“

Pasaulio lietuvių ekonomikos forumo (PLEF) ištakos – Pasaulio lietuvių verslininkų suvažiavimai, įvykę 1990 ir 1992 metais. 2009-aisiais

„Jei patys sau pripažinsime, kad vyksta prūsų cirkuliacija, kiekvieno žmogaus išvykimą mokyti ar dirbti kitose šalyse vertinsime kaip tam tikrą grįžimo pradžią, ypač, kaip matome iš gausių forumo dalyvių pavyzdžių, kad artimas ryšys su gimtine neišnyksta ir per kelis dešimtmečius.“

būsimiems PLEF išgryninti jau konkrečių sprendimų reikalaujančias temas.

Forumo oficialias diskusijas apibendrinusio PLEF dalyvio Dainiaus Rutkausko, VšĮ „LT kvapai“, sukūrusios „Lietuvos kvapą“, komunikacijos vadovo teigimu, tai, kad Lietuva – maža valstybė, yra jos privalumas. „Mes dar neatrasti, todėl įdomūs ir turime visas galimybes įeiti į pasaulinę visuomenę, – įsitikinęs jis. – Neįvertiname, kad beveik kiekvienas Lietuvos gyventojas greta gimtosios moka dar dvi kalbas, kad pažįstame tiek Rytų, tiek Vakarų mentalitetą ir galime būti puikūs moderatoriai, be to, turime puikius projektų valdymo įrankius.“ D. Rutkausko nuomone, atsikratę savo ne-

PLEF dalyvavo 320 verslo atstovų iš 32 pasaulio šalių. Iš jų – 32 garbės konsulai iš 21 užsienio šalies ir 4-iose šalyse reziduojantys komercijos atašė. 2010-aisiais PLEF, vykusiame Londone, dalyvavo daugiau nei 200 verslininkų, vadovų, finansų ir ekonomikos ekspertų iš Lietuvos, Jungtinės Karalystės, JAV, Danijos, Brazilijos. Pasaulio lietuvių ekonomikos forumo idėją aktyviai palaiko ir remia LR Užsienio reikalų ministerija, LR Ūkio ministerija bei LR Švietimo ir mokslo ministerija. Inicijatyva sulaukė ir privačių iniciatyvų palaikymo – šių metų forumo didysis rėmėjas – bankas SNORAS, forumą remia ir Vilniaus komercinio arbitražo teismas. **PL**

IX ELKT triumfavo Ispanijos lietuviai

Ispanijos išeivijos lietuviai Druskininkuose vykusiame IX Europos lietuvių krepšinio turnyre (ELKT) iškovojo nugalėtojų taurę.

Mindaugas Jacinevičius

Kasmečiame Europos lietuviams skirtame renginyje šiemet dalyvavo 10 komandų iš Lietuvos, Baltarusijos, Danijos, Švedijos, Šveicarijos ir Vokietijos. Šis turnyras išsiskiria tuo, kad aikštėje rungtynių metu privalo būti bent po vieną merginą, kurioms yra taikomos įvairios privilegijos, o jų pelnomi taškai yra vertinami daugiau negu vyrų. Dailiosios lyties atstovės ir vėl stulbino savo taikliais metimais ir drąsiais prasiveržimais, nepaisydamos augalotų vyrų bandymų joms sutrukdyti. Kadangi šių metų turnyras pirmą kartą buvo organizuojamas Lietuvoje, netrūko ir „legionierių“ iš profesionalių Lietuvos komandų. Rezultatas – turnyro bendras lygis gerokai šoktelėjo į viršų. Tačiau kaip ir kiekvienais metais iš anksto nuspėti nugalėtojus buvo be galo sunku. Tai paliudija ir pogrupių rungtynių kovos, kurių nugalėtojai išaiškėdavo tik paskuti-

nėmis akimirkomis.

Čempionais tapę Ispanijos „matadorai“, pusfinalyje rezultatu 34:25 įveikę Kelno–Bonos ekipą, finale susitiko su iki tol be pralaimėjimų žengusiais Šveicarijos lietuviais, kurie savo gretose nestokojo įvairiose Europos pirmosiose lygose žaidžiančių krepšinininkų. Įnirtingoje ir atkaklioje dvikovoje netrūko emocijų ir gražių derinių. Pirmuoju kėliniu taip ir nebuvo nustatyta, kuri komanda yra pranašesnė (16:16). Rungtynių baigtį vis dėlto nulėmė ispanų darnus ir pasiaukojantis komandinis žaidimas, puikiai savo įgūdžius demonstravusi, geriausia pripažinta turnyro žaidėja Indrė Keršulytė. Puikią gynybą rodžiusi Ispanija laimėjo šią dvikovą rezultatu 31:27 ir kartu iškovojo teisę kitais metais rengti jubiliejinį, X turnyrą Ispanijoje, Valensijos mieste.

Turnyro staigmena tapo pirmą kartą dalyvavę Rokiškio „Viasat“ jaunieji krepšinin-

kai. Publikos numylėtiniai sugebėjo pogrupio rungtynėse parklupdyti Ispanijos komandą (30:28) ir dėl geresnio pelnytų ir praleistų taškų santykio iš tolesnės kovos išstumti patyrusią Druskininkų komandą. Tačiau kelią į finalą jiems užkirto Šveicarijos lietuviai (12:18; 21:36).

Mažajame finale rokiškėnai įveikė Kelno–Bonos lietuvius (43:29), kuriems koją šį kartą pakišo nuovargis. Beveik be pasikeitimų visą turnyrą rungtyniauvusiems vokiečiams fatališkai ėmė nebekristi tritaškai, o ant kojų kelis kartus žiūrovus pašokdinęs ir neįtikėtiną kamuolio varymo techniką demonstruojantis rokiškėnas Valentas Rupšys varė į nevirtį vokiečių gynėjus. Šiam šešiolikmečiui ir buvo įteiktas geriausio ELKT

žaidėjo prizas.

Turnyro iniciatoriai džiaugiasi, kad jiems ir vėl pavyko suburti gausių skirtingų Europos šalių, įvairių profesijų lietuvių būrį, kurį vienija bendras pomėgis – krepšinis, ir dėkoja Druskininkų miestui už svetingą sutikimą bei nuostabiai praleistą laiką. PL

Galutinė komandų rikiuotė:

1. Ispanija
2. Šveicarija
3. Rokiškio „Viasat“
4. Vokietijos „Kelnas–Bona“
- 5.–6. Druskininkai
- 5.–6. Švedija
- 7.–8. Vokietijos „Žalčiai“
- 7.–8. Baltarusijos „Gervėčiai“
- 9.–10. Danija
- 9.–10. Vokietijos „Hamburgas“

UŽ LIETUVOS GARBĘ

Istorinėje Prezidentūroje Kaune bėgikai pagerbė 1938 m. Lietuvos tautinės olimpiados dalyvius.

Jį garbės ratą Prezidentūros kiemelyje apibėgo miesto meras, tautinio olimpinio komiteto vadovas, taip pat savivaldybės Kūno kultūros ir sporto skyriaus vedėjas Albinas Grabnickas ir buvęs V. Adamkaus patarėjas Remigijus Garšva.

TRADICIJOS IŠTAKOS

Lietuvoje pirmoji tautinė olimpiada buvo surengta palyginti vėlai, tik 1938 metais, tuo tarpu kaimyninės valstybės jau buvo surengusios bent po keletą tokių tautinių olimpiadų. Ši data buvo pasirinkta neatsitiktinai – tais metais Lietuva šventė 20-ąsias nepriklausomybės metines. Solidžiai sukakčiai paminėti, be įvairiausių kitų renginių, buvo nuspręsta surengti viso pasaulio lietuvių sporto šventę. Tai – vienas reikšmingiausių to meto Lietuvos sporto ir ne tik sporto įvykių. Pirmoji Lietuvos tautinė olimpiada susiejo sportą, meną, kultūrą, tradicijas ir politiką. Pirmosios lietuvių tautinės olimpiados simboliką – plakatą, vėliavą, medalį, ženkliuką – sukūrė žymus to meto Lietuvos grafikas Jonas Juozas Burba. Šios olimpiados globėju tapo Lietuvos Respublikos prezidentas Antanas Smetona. Norint pabrėžti lietuvių tautinį savitumą į žaidynių programą buvo įtraukti tautiniai šokiai, nes kitos olimpinės sporto šakos buvo aukščiau tautinių skirtumų ir buvo tarptautinio, o ne tautinio pobūdžio.

Iškilmingos Tautinės olimpiados atidarymo ir uždarymo ceremonijos akimirkos – olimpinės ugnies uždegimas nuo nežinomo kareivio kapo aukuro, tautinės vėliavos pakėlimas, balandžių, kurie turėjo išnešioti žinią apie olimpiadą viso pasaulio lietuviams, paleidimas į dangų, valstybės prezidento Antano Smetonos patriotiška kalba, sportininkų paradas, tautiniai šokiai bei dainos, o šventei pasibaigus – vėliavos nuleidimo ir aukuro užgesinimo ceremonijos Valstybės stadione – kelė ne tik sportinę, bet ir patriotinę dvasią. Vienas emociausių olimpiados momentų – Vilniaus krašto lietuvių sportininkų sutikimas Kaune. Tuo metu istorinę Lietuvos sostinę ▶

Pavasarijantis Kaunas sulaukė malonios staigmenos: prieš pat Tarptautinių „Hanza“ dienų renginius Istorinės Prezidentūros kiemelyje buvo atidaryta archyvinių fotografijų paroda „Olimpinis Kaunas: Lietuvos tautinė olimpiada 1938 m.“ ir atgaivintas istorinis bėgimas, kurio moto – „Ir stok už garbę Lietuvos!“

Gabrielė Baraitė

Ši paroda jau penktoji Istorinės Prezidentūros kiemelyje vasaros sezono metu atidaroma archyvinių nuotraukų ekspozicija. Ji skirta 1938 m. Lietuvos tautinei olimpiadai – viso pasaulio lietuvių sporto žaidynėms, kurios, atkūrus nepriklausomybę, nuo 1998 metų vyksta vis kitame Lietuvos mieste.

Parodą atidarė ir bėgimo dalyvius sveikino didelis sporto entuziastas prezidentas Valdas Adamkus, LTOK prezidentas Artūras Poviliūnas, Kauno miesto meras Rimantas Mikaitis.

Kol nemažas įvairaus amžiaus bėgikų būrys, nepaisydamas apniukusios dienos ir nelengvos trasos, lenktyniavo, pirmą-

administravo Lenkija, todėl įtemptų Lietuvos ir Lenkijos santykių kontekste Lietuvos visuomenė reiškė beribes simpatijas ir paramą Vilnijos lietuvių sportininkams.

Į Pirmosios Lietuvos tautinės olimpiados programą buvo įtraukta lengvoji atletika, boksas, sunkumų kilnojimas, futbolas, tinklinis, plaukimas, lauko ir stalo tenisas, šaudymas, žirginis sportas, buriavimas, irklavimas, dviračių sportas, sklandymas, aviamodeliavimas. Olimpiadoje dalyvavo daugiau nei 2 000 lietuvių sportininkų iš įvairių pasaulio šalių. Lietuvių sportininkai buvo pasiekę įspūdingų rezultatų, tačiau kitų valstybių rinktinių sudėtyje ir dažniausiai garsindavo antrosios tėvynės vardą. Iš Latvijos, Jungtinių Amerikos Valstijų, Didžiosios Britanijos, Brazilijos ir Vilniaus krašto atvykę lietuvių sportininkai susirungė su Lietuvos sporto klubų nariais. Olimpiados metu buvo pagerintas ne vienas Lietuvos sporto rekordas, o lietuvių sportininkai priartėjo prie Europos sporto lyderių laimėjimų. Pagerintas Lietuvos sklandymo rekordas, pasiekti nauji vyrų ir moterų rekordai lengvosios atletikos (vyrų – 1 500 m, 400 m, 100 m bėgimas, vyrų olimpinė estafetė, šuolis su kartimi, moterų – 100 m, 200 m bėgimas, šuolis į aukštį, šuolis į tolį, rutulio stūmimas), plaukimo rungtyse (vyrų – 100 m nugara, 200 m krūtine, 400 ir 1500 m laisvu stiliumi; moterų – 100 m nugara ir kt.). Naujų Lietuvos rekordų gausa pasipylė ir daugelyje svorio kategorijų sunkiojoje atletikoje (plunksnos, vidutinio ir sunkaus svorio).

Pagrindinė žaidynių dalis vyko Kaune, tačiau buriavimo ir irklavimo varžybos buvo perkeltos į Lietuvos pajūrį – Klaipėdą. Laikinoji Lietuvos sostinė ir visa Lietuva patyrė daug puikių akimirkų: sportininkai – varžydami, sporto aistruoliai – palaikydami savo numylėtinius, neliuko nuošalyje ir kultūrinė dalis – olimpiados metu vakarais sportininkams ir sporto aistruoliams buvo rengiami koncertai, priėmimai, susitikimai. Pirmosios Lietuvos tautinės olimpiados tikslai ir rezultatai pralenkė lūkesčius ir tapo puikia pasaulio lietuvių vienybės švente. Sporto renginiuose žmonės savo akimis galėjo pamatyti ne tik geriausius Lietuvos sportininkus, bet ir aukščiausius šalies pareigūnus (valstybės prezidentą, ministrus), kultūros veikėjus ir t. t. Tuo tarpu

Kauno prekybininkai siūlė pirkti prekes su nuolaidomis ir be jų. „pritaikytas“ olimpiadai: fotoaparatus, olimpiados akimirkoms užfiksuoti, lietuviškas knygas lauktuvėms į užsienį. Kino teatrai viliojo specialiais „sportiniais“ seansais, pavyzdžiui, filmu apie 1936 metų olimpines žaidynes.

Į pirmąją Lietuvos tautinę olimpiadą 1938 metais lietuviai susirinko iš viso pasaulio, tad ši paroda tapo puikia proga atskleisti daug platesnį sporto įvykių kontekstą parodant šalies, miesto, miestiečių, miesto svečių, val-

Į 1-ąją Lietuvos tautinę olimpiadą 1938-aisiais lietuviai susirinko iš viso pasaulio, tad ši paroda tapo puikia proga atskleisti daug platesnį sporto įvykių kontekstą parodant šalies, miesto, miestiečių, miesto svečių, valdžios institucijų santykius.

džios institucijų santykius. 1938 m. Tautinės olimpiados metu pademonstruota lietuvių tautos vienybė kaip niekada tampa aktuali šiomis dienomis, kai stiprėja emigruojančių žmonių nusivylimas savo tėvyne. 1938 metų olimpinėse žaidynėse Kaune sportininkų priešaiškoje išsakyti žodžiai šiandien ypač aktualūs: „Prisiekiame būti ištikimi amžiniems lietuvių tautos siekiams, ugdyti jėgas Tautos siekimams vykdyti, visur ir visuomet saugoti ir ginti Tautos garbę, varžydami su pasaulio pranašiais, ryžtis juos pralenkti, tvirtiau, greičiau, gražiau tarnauti Lietuvai.“ Sporto kultūra ir sporto sirgalių kultūra vis dar turi potencialo vienyti, todėl paroda turi ir tam tikrą misiją – priminti vienybės per sportą tradiciją ir prisidėti prie tos tradicijos tęstinumo.

„IR STOK UŽ GARBĘ LIETUVOS!“

Istorinė Prezidentūra Kaune parodos atidarymo proga sukvietusi ir bėgikus entuziastus tikisi atgaivinti istorinio bėgimo centrinėmis Kauno miesto gatvėmis tradiciją. Pirmasis bėgimas, skirtas pirmosioms Lietuvos valstybės nepriklausomybės metinėms paminėti, įvyko 1919 metais. Tąkart sportininkai bėgo Laisvės alėja, gavusia šį pavadinimą 1919-ųjų vasario 16 d., taip pat švenčiant pirmąsias nepriklausomybės metines. Vėliau tai tapo tradicija. Rengti netgi pavasario ir rudens bėgimai Kauno miesto gatvėmis, vėliau maršrutai keitėsi. XX a. 4-ajame dešimtmetyje bėgikai jau startuodavo Rotušės aikštėje, o bėgimo trasa driekdavosi Senamiesčio ir Naujamiesčio gatvėmis. Bėgimas į miesto gatves sutraukdavo minias žiūrovų. Beje, vienas seniausių Lietuvos Respublikos prezidento įsteigtų sporto prizų buvo skirtas būtent bėgikams. Tiesa, 1927 metais Antano Smetonos įsteigtas garbės prizas buvo teikiamas estafetinio bėgimo 4x400 metrų rungties nugalėtojui. Tik po kelerių metų buvo įsteigti šiandien labiausiai žinomi prezidento prizai automobilininkams, tenisininkams ar krepšininkams.

Idėja atgaivinti šį bėgimą kilo bendradarbiaujant su Kauno miesto savivaldybės administracijos Socialinių reikalų departamento Kūno kultūros ir sporto skyriumi. Viliamasi, kad tai taps tradiciniu startu kiekvieną pavasarį ir pritrauks įvairaus amžiaus aktyvaus judėjimo mėgėjus. Tokių vilčių suteikė ir bėgikų entuziazmas. Visi jie sėkmingai įveikė distanciją, o finišuojančių laukė susirinkę aistruoliai, kuriems nuotaiką skaidrino VDU Muzikos akademijos pučiamųjų orkestras. Jauniausią ir vyriausią varžybų dalyvius apdovanojo prezidentas V. Adamkus ir LTOK prezidentas A. Poviliūnas, prizininkams taures įteikė Kauno miesto meras R. Mikaitis.

Atrodo, kad šis įvykis buvo sėkminga preliudija į rugpjūčio pabaigoje, Europos krepšinio čempionato išvakarėse, atidaromą unikalią parodą „Ir stok už garbę Lietuvos“ jau pačioje Istorinėje Prezidentūroje. Čia bus eksponuojami prieškarinio sporto prizai, pažvelgta į sportą kaip politiką ir pabandyta atsakyti į klausimą, kodėl Lietuvoje visas sporto šakas karūnuoja krepšinis. **PL**

KONFERENCIJA LITUANISTINIO ŠVIETIMO UŽSIENYJE ŠIANDIENA IR PERSPEKTYVA

Asta Turskienė

Užsienio lietuvių švietimo skyriaus vedėja

Gegužės 26 d. Vilniaus vidurinės mokyklos „Lietuvių namai“ Užsienio lietuvių švietimo skyrius organizavo tarptautinę dalykinę konferenciją „Lituanistinio švietimo užsienyje šiandiena ir perspektyva“, skirtą šios mokyklos dvidešimtmečiui paminėti. Konferencijoje sveikinimo žodį tarė mokyklos direktorius Gintautas Rudzinskas, Lietuvos Respublikos Seimo švietimo, mokslo ir kultūros komiteto biuro patarėjas Audrius Skaistys. Pranešimus skaitė Pasaulio lietuvių bendruomenių švietimo komiteto pirmininkė Jūratė Caspersen, Švietimo ir mokslo ministerijos specialistės Audronė Razmantienė ir Nida Poderienė, Pilietinio instituto direktorius dr. Darius Kuolys, Lenkijos krašto lietuviškų mokyklų direktorė Anastazija Sidarienė, Rimdžiūnų vidurinės mokyklos lietuvių mokomąja kalba direktoriaus pavaduo-

tojas Antanas Žvaginis, Rygos lietuvių vidurinės mokyklos direktorė Aldona Treija, Kaliningrado regioninės lietuvių kalbos mokytojų asociacijos pirmininkas Aleksas Bartnikas, mokyklos „Lietuvių namai“ direktorius. Konferencijoje dalyvavo užsienio lietuviškų mokyklų vadovai bei pedagogai, mokyklos „Lietuvių namai“ pedagogai bei visi, ką domina lituanistinis švietimas užsienyje.

„Lituanistinis švietimas užsienio šalyse, kuris yra labiau visapusiškas tapatybės, tautiškumo, kalbos ir etnokultūros įgūdžių ugdymas – yra be galo daugiasluoksnis, skiriasi pagal regionus, kalbas, lietuvių bendruomenės istoriją ir tradicijas. Todėl yra neįmanoma tas švietimo institucijas suvienodinti, net juos apibrėžiant yra sunku pritaikyti bendrus terminus, jau nekalbant apie bendrus jų vertinimo kriterijus“, – kalbėjo Pasaulio lietuvių ben-

druomenių švietimo komiteto pirmininkė Jūratė Caspersen. Pagal 2009 metų statistiką neformalus švietimas veikė 31 užsienio šalyse, veikė apie 192 mokyklos, kuriose mokėsi apie 6 256 mokiniai ir kuriose dirbo apie 600 mokytojų. Tačiau Europoje atsivėrus naujoms darbo rinkoms kuriamos naujos lietuviškos bendruomenės, steigiamos neformalaus švietimo įstaigos, kurioms reikalinga visokeriopa Lietuvos pagalba.

Švietimo ir mokslo ministerijos specialistė, kuruojanti Europos mokyklų veiklą, Audronė Razmantienė kalbėjo, jog Europos mokykla kaip sistema pradėta kurti 1953 metais Liuksemburge, nes kuriantis Europos Sąjungai iškilo būtinybė mokyti skirtingų gimtųjų kalbų ir tautybių mokinius toje pačioje mokykloje. Šiuo metu lietuvių kalbos mokoma dviejose Europos mokyklose: Liuksemburgo pirmojoje ir ▶

Briuselio antrojoje mokyklose. Mokymo sistema Europos mokyklose skiriasi nuo nacionalinių sistemų ne tik kai kuriais mokymo principais, bet ir tuo, kad visų mokomųjų dalykų programos parengtos derinant visų Europos Sąjungos valstybių požiūrį į ugdymo turinį, ugdymo tikslus ir išsilavinimo standartus, o tai padaryti yra pakankamai sudėtinga turint galvoje, kad šie požiūriai gerokai skiriasi.

Pilietinio instituto direktorius, istorikas Darius Kuolys kėlė klausimą, kokią lietuvių kursime? Jis kalbėjo apie tai, jog į savo tautinės tapatybės kūrimą derėtų žvelgti kaip į kūrybinį veiksmą. Dažnai manome, kad mes patys nelabai ką sugebame nuveikti. Viskas, kas prasminga, tikra ir verta pagarbos, yra kažkur kitur, už Lietuvos sienų. Tačiau tautos, visuomenės gyvenimas yra kuriamas. Kuriamas ne kieno nors kito, o pačių piliečių. Ieškant savo tautinės tapatybės šaknų derėtų matyti lietuvius, buvusius iki mūsų ne tik Lietuvoje, bet ir Prancūzijoje, Vokietijoje, Amerikoje, visame pasaulyje. Matyti Lietuvą įvairiaspalvę, atsiverti pasauliui, rasti jame savo tautiečius ir didžiulius jų darbus.

Punsko–Seinų krašto lituanistinio švietimo praeitį, dabartį ir perspektyvas pristatė Navinykų pagrindinės mokyklos direktorė Anastazija Sidarienė. Jos nuomone, mokyklose persipina dviejų šalių ekonomikos, švietimo, kultūros ir meno patirtys. Vis sunkiau laviruoti tarp ugdymo proceso ypatumų ir dažnų švietimo reformų. Kartais mokykloms trūksta ne tik lėšų pastatų remontams, bet ir mokymo priemonėms, vadovėliams. Lietuvių kalbos mokymas mažėja dėl kelių priežasčių: mokyklų tinklo sumažėjimo, mažo gimstamumo, kaimų tuštėjimo.

Tačiau lietuviškos mokyklos dalyvauja visuose Lenkijos ir Lietuvos šventiniuose renginiuose, vyksta į Lietuvoje organizuojamas olimpiadas, dainų ir šokių šventes, iškilmingus minėjimus, įsitraukia į projektus. Šiuo metu Punsko–Seinų krašto mokyklose mokosi apie 600 mokinių, dirba 100 mokytojų. Lietuviškos šio krašto mokyklos išlaiko gerą mokymo lygį, mokiniai pasiekia gerų ir labai gerų rezultatų moksle, užklausinėje veikloje. Šiame krašte yra nemažai širdį atidavusių mokyklai mokytojų, kurie sėkmingai, uoliai dirba švietėjišką darbą savo krašto ir Lietuvos la-

Kalbėdami apie lituanistinio švietimo perspektyvas pranešėjai pastebėjo, jog lituanistiniam užsienio lietuvių švietimui reikia sugrąžinti prioritetinę dėmesį Lietuvos vyriausybės bendradarbiavimo su užsienio lietuviais programoje, stengtis išlaikyti lietuviškų formalaus ir neformalaus ugdymo mokyklų tinklą ir jį plėsti, kartu su užsienio mokyklose dirbančiais mokytojais rengti skirtingų lygių lietuvių kalbos mokymo medžiagą ir kita.

bui. Džiugu, kad daug šio krašto jaunimo išvyksta mokytis ir studijuoti į Lietuvą ir tenai suranda tėvišką prieglobstį ir pagalbą, o daugelis sukuria šeimas ir pasilieka.

Rygos lietuviška mokykla ugdo 156 mokinius. Anot mokyklos direktorės A. Treijos, mokykla siekia išaugti iki 22 klasių komplektų ir ugdyti iki 400 mokinių. 1–4 klasėse vyksta 46 savaitinės lietuvių kalbos pamokos, 5–9 klasėse – 44, o 10–12 lieka tik 30 savaitinių lietuvių kalbos pamokų. Mokiniai nuolat dalyvauja olimpiadose, konkursuose, meninių kolektyvų pasirodymuose ir laimi prizines vietas. Nuo pat įkūrimo mokykla vykdo tarptautinius ir vietinės veiklos kultūrinius, švietėjiškus, sportinius projektus. Direktorė džiaugėsi nauju popamokinio ugdymo centru ir platesnėmis galimybėmis mokiniams tobulėti.

Rimdžiūnų vidurinės mokyklos lietuvių mokomąja kalba direktoriaus pavaduotojas A. Žvaginis pažymėjo, kad didžiausias skaičius (net 87 %) mokinių yra kilę iš mišrių šeimų, kur dažniausiai kalbama net trimis kalbomis (lietuvių, rusų, gudų). Mokyklos darbuotojai deda daug pastangų, kad šių šeimų vaikai pasirinktų lietuvišką mokyklą. Penkiasdešimt procentų mokyklos absolventų tęsia mokslus Lietuvoje.

Mokykla atlieka lietuvių kultūros ir informacijos centro Gervėčių krašte funkcijas, aktyviai dalyvauja lietuvių bendruomenės veikloje. Šiuo metu pastebimos tokios neigiamos tendencijos: didėja asimiliacija ir mišriose šeimose daugiau kalbama ne lietuviškai; mokyklą baigę mokiniai nelieka gimtinėje; mažėja gimstamumas; Baltarusija vis daugiau orientuojasi į Rusijos politinį ir ekonominį modelį, o sienų uždarymas mažina kultūrinį bendradarbiavimą su Lietuva. Reikėtų stiprinti mokyklos materialinę bazę, daugiau Astravo rajone steigti sekmadieninių mokyklų, sudaryti geresnes sąlygas vaikams gyventi Rimdžiūnų mokyklos bendrabutyje, gausiau aprūpinti vadovėliais ir mokymo priemonėmis, organizuoti bendras abiejų šalių šventes, propaguoti lietuvišką kultūrą.

Lietuviškas tradicijas atgaivina ir saugo Kaliningrado regioninės lietuvių kalbos mokytojai. Apie jų veiklą nuo fakultatyvų, būrelių, meno kolektyvų subūrimo iki lietuvių kalbos studijų programų rengimo kalbėjo asociacijos pirmininkas Aleksas Bartnikas. Asociacija kiekvienoje ugdymo įstaigoje siekia įrengti lietuvių kalbos ir etnokultūros kabinetą su šiuolaikine įranga, tiria dvikalbystės problemas, kviečia dirbti neformaliajame švietime aukštos

kvalifikacijos lietuvių kalbos mokytojus, stengiasi rasti kiekvienai Kaliningrado mokyklai po partnerį iš Lietuvos ir taip skatina kultūrinį bendradarbiavimą tarp šalių. „Svarbiausia – stiprinti tautiečių ir Karaliaučiaus krašto gyventojų kultūrinius ryšius“, – kalbėjo A. Bartnikas.

„Vilniaus vidurinė mokykla „Lietuvių namai“ kiekvieną rugsėjį sulaukia vaikų iš viso pasaulio kraštų. Per dvidešimt mokyklos gyvavimo metų čia mokėsi mokiniai net iš 30 šalių. Mokykla suteikia jiems galimybę įgyti išsilavinimą tėvų ir protėvių kalba, suteikia galimybę toliau mokytis Lietuvos universitetuose ir kolegijose. Mokyklos bendruomenės siekis – „Lietuvių namų“ gimnazija jau visai arti. Keldama ugdymo kokybę ir įgyvendindama naujus uždavinius mokykla prisiims šiandienio pasaulio iššūkius“, – kalbėjo mokyklos „Lietuvių namai“ direktorius Gintautas Rudzinskas.

Apibendrinama konferencijos dalyvių pasisakymus Užsienio lietuvių švietimo centro vedėja Asta Turskienė kalbėjo, jog visos užsienio lietuviškos mokyklos susiduria su panašiomis problemomis: mokinių mažėjimas ir su tuo susijęs finansavimo mažėjimas, mokymo priemonių ir naujausių vadovėlių trūkumas, dėl tų šalių, kur įsikūrusios formalus švietimo lietuviškos mokyklos, politikos ir švietimo reformų mažėja lietuvių kalbos pamokų, siaurėja lietuviška kalbinė aplinka dėl to, kad vis daugiau jaunimo grįžta mokytis ir gyventi į Lietuvą, Baltarusijos ir Rusijos mokyklų bei mokyklėlių kultūrinį bendradarbiavimą su Lietuvos mokyklomis, meno kolektyvais stabdo vizų režimas.

Kalbėdami apie lituanistinio švietimo perspektyvas visi pranešėjai pastebėjo, jog lituanistiniam užsienio lietuvių švietimui reikia sugrąžinti prioritetinį dėmesį Lietuvos vyriausybės bendradarbiavimo su užsienio lietuviais programoje, stengtis išlaikyti lietuviškų formalus ir neformalus ugdymo mokyklų tinklą ir jį plėsti, kartu su užsienio mokyklose dirbančiais mokytojais rengti skirtingų lygių lietuvių kalbos mokymo medžiagą, kurią mokytojas lengvai galėtų keisti ir pritaikyti savo mokiniams, stiprinti materialinę mokyklų bazę ir skatinti bendradarbiavimą su švietimo, meno ir kultūros įstaigomis bei kolektyvais iš Lietuvos. PL

Užsienyje gyvenantys piliečiai kviečiami naudotis ELEKTRONINE KONSULINĖS REGISTRACIJOS LIETUVOS ATSTOVYBĖSE PASLAUGA

Užsienio reikalų ministerija ragina užsienyje gyvenančius Lietuvos piliečius aktyviai naudotis konsulinės registracijos Lietuvos atstovybėse paslauga, kuri jau teikiama Elektroninių valdžios vartų interneto portale www.epaslaugos.lt, todėl besiregistruojantiems

neberekia asmeniškai atvykti į atstovybę.

Konsulinė registracija – tai užsienyje gyvenančių Lietuvos piliečių tam tikrų duomenų įtraukimas į atitinkamos Lietuvos diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos duomenų bazę. Registracija yra neprivaloma ir atliekama tik Lietuvos piliečiui pageidaujant.

Atstovybės konsulinės registracijos duomenų bazėje esančius duomenis galima naudoti Lietuvos piliečiams svarbiais tikslais: siųsti piliečiams svarbią konsulinę informaciją ir naujienas, įtraukti juos į Lietuvos rinkėjų sąrašus, susisiekti su piliečiais terorizmo ar kitos grėsmės atveju, suteikti jiems kitą svarbią informaciją (pavyzdžiui, pranešti apie Lietuvoje esantiems artimiesiems atsitikusią nelaimę).

Konsulinė registracija ypač aktuali ekstremalių situacijų – ginkluoto konflikto, karo, gamtos stichijų – atveju. Spręsdami iškilusias problemas ir informuodami apie padėtį regione ar apie organizuojamą evakuaciją, konsuliniai pareigūnai gali naudoti tik atstovybėse užsiregistravusių Lietuvos piliečių asmens bei kontaktinius duomenis.

Konsulinė registracija nėra susijusi su išvykimo iš Lietuvos deklaravimu. Elektronine paslauga gali naudotis asmens tapatybės kortelių su integruotais skaitmeniniais sertifikatais turėtojai, komercinių bankų internetinės bankininkystės sistemos vartotojai bei asmeninių skaitmeninių sertifikatų, išduotų Skaitmeninio sertifikavimo centro arba Registrų centro, turėtojai. Piliečiai gali registruoti ir savo nepilnamečius vaikus.

Konsulinės registracijos paslaugos teikimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos konsulinis statusas, Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas bei užsienio reikalų ministro 2006 m. gruodžio 1 d. įsakymas „Dėl Lietuvos Respublikos piliečių, gyvenančių užsienio valstybėse, konsulinės registracijos tvarkos aprašo ir prašymo registruoti formos patvirtinimo“.

Gegužės 31 dienos duomenimis, Lietuvos atstovybėse užsienyje buvo užsiregistravę 6 227 piliečiai.

EMIGRACIJOS MINISTERIJA

Įsivaizduokite valstybinę instituciją, kuri dirba taip pat efektyviai, kaip privataus kapitalo įmonė. Ji vadinasi Emigracijos ministerija, arba tiesiog EMI. Turint omenyje, kokia paaštrėjusi ši tema Lietuvoje, ji atsiranda tinkamu laiku ir tinkamoje vietoje.

Indrė Dargytė

Alternatyvių fondų analitikė (JK), Jungtinės Karalystės lietuvių jaunimo sąjungos (JKLJS) prezidentė (2009–2010)

Čia dirba ambicingi žmonės, kurie dalijasi idėjomis, ne kaip sulaikyti sparčiai nykstantį Lietuvoje gyvenančių žmonių skaičių, o kaip pritraukti išvažiavusiuosius, pasisėmusius gerosios patirties; kaip užtikrinti, kad šie žmonės išlaikytų ryšį ir domėtųsi situacija Lietuvoje. Jie smalsūs, domisi kitų pasaulio šalių ir bendruomenių patirtimi, tokiomis iniciatyvomis kaip škotų „GlobalScot“, ir remdamiesi šiais pavydžiais ieško nišų diasporiniams projektams kurti.

Tiesa, jie mėgsta savo darbą, nes supranta, kad jų vaidmuo yra kertinis palaikant santykius tarp užsienyje ir Lietuvoje gyvenančių lietuvių. Jie keliauja ir lankosi prioritetiniuose lietuvių

EMI turi grįžtamąjį ryšį, nes esant reikalui gali greitai gauti Lietuvai svarbius duomenis ar informaciją, pavyzdžiui, kiek lietuvių studentų mokosi užsienio universitetuose, arba pastabas/komentarus dėl „Globalios Lietuvos“, svarbiausio lietuvių išėivijos projekto, kūrimo.

išeivių renginiuose, yra motyvuoti ir gerbia savo darbdavius žinodami, kad jei nedirbtų EMI, turėtų surinkti bent 8 parašus, jei panorėtų gauti komandiruotę.

EMI kuruoja veiklą su po visą pasaulį išsibarsčiusiais lietuvių kilmės pasaulio piliečiais. Pabrėžiu – ne deklaruoja tai kaip savo tikslą, o aktyviai tai įgyvendina pradėdama nuo paprasto kontaktų rinkimo. Elektroninius pašto adresus ji laiko duomenų bazėje, kurią papildo rinkdama kontaktus tiesiogiai bei per įvairiose šalyse įsikūrusias Lietuvos atstovybes.

Žinoma, atstovybėse, ypač kur lietuvių išėivių skaičius siekia tūkstančius, dirba bent vienas dedikuotas žmogus, kurio pareiga – palaikyti kontaktus su bendruomenėmis arba tiesiog rasti tuos „raktinius“ žmones, kurie aplink save buria kitus tautiečius.

EMI kas mėnesį siunčia naujienlaiškį norėdama užmegzti ryšius su užsienyje gyvenančiais lietuviais, taip pat norėdama, kad bendruomenės žinotų viena apie kitos veiklą, padėtų viena kitai ir kurtų bendrus projektus. Taip pat ji turi grįžtamąjį ryšį, nes reikalui esant gali greitai gauti Lietuvai svarbius duomenis ar informaciją, pavyzdžiui, kiek lietuvių studentų mokosi užsienio universitetuose, arba pastabas/komentarus dėl „Globalios Lietuvos“, svarbiausio lietuvių išėivijos projekto, kūrimo.

Komunikacija čia laikoma didžiausiu prioritetu. Norėdama, kad ryšys būtų gyvas, EMI aktyviai deda pastangas jį išlaikyti, net pasitelkia tokias socialines priemones kaip „Facebook“ gerbėjų puslapis, kurį, beje, naudoja Kultūros

ministerija, Krašto apsaugos ministerija ir net Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Iš dalies taip orientuodamasi į jaunimą EMI supranta, kad natūraliai senuosius išėivius pakeičia naujieji, turintys skirtingų galimybių ir prioritetų. Ji supranta, kad lietuviybės palaikymas nėra tik tautinis/kultūrinis paveldas, bet ir aktyvus ryšys, leidžiantis užsienyje gyvenančiam lietuvių jaunimui neatitrūkti nuo socialinių, ekonominių ir politinių Lietuvos realių.

EMI užsienio lietuvių organizacijoms

Informacija bei ataskaitos apie pavykusius, o galbūt ir nepavykusius projektus keliama į viešąją erdvę norint visuomenę supažindinti su užsienio lietuvių projektais ir veikla.

EMI bendradarbiauja su valstybinėmis institucijomis, taip pat su visuomeninėmis organizacijomis, su kuriomis keičiasi informacija norėdama pagerinti projektų ir savo darbo kokybę. Taip ji užsitikrina reputaciją institucijos, su kuria skaitomasi ir norima bendradarbiauti, kuriai norima padėti ir kuria galima pasitikėti.

EMI supranta, kad lietuviybės palaikymas nėra tik tautinis/kultūrinis paveldas, bet ir aktyvus ryšys, leidžiantis užsienyje gyvenančiam lietuvių jaunimui neatitrūkti nuo socialinių, ekonominių ir politinių Lietuvos realių.

organizuoja skaidrius konkursus paramai gauti. Ką tai reiškia? Rezultatus pateikia viešai sudaryta komisija. Į šį procesą yra įtraukiama ir visuomenė, o konkursą laimi daugiausia komisijos ir žmonių balsų surinkę projektai. Viešas projektų skelbimas pritraukia ir kitus potencialius rėmėjus. Tiek iš valstybinio, tiek ir iš verslo sektoriaus.

Finansavimas skiriamas „gyviems“ projektams, nes pasitelkdama sąnaudų/vertės analizę EMI supranta, kad geriau investuoti ne į praeitį, pavyzdžiui, į liaudies tradicinių vakaronių organizavimą, o į išliekamąją vertę turinčius bei prie Lietuvos ateities prisidėsiančius projektus.

Rezultatai matuojami ne suorganizuotų misijų ar renginių skaičiumi, o realia monetarine prasme, kai žinoma, kiek buvo išleista lėšų, kad tai atvestų į realius projektus, matuojamus, pavyzdžiui, kiek žmonių ar įmonių pasirašė konkrečius kontraktus, ar net kiek fiziškai jų grįžo į Lietuvą kelti šalies ekonomiką.

Grįžkime į čia ir dabar. Emigracijos ministeriją įkurs nebent ateityje į Lietuvą grįžęs, svetur išsilavinimą ir darbo patirtį įgavęs lietuvių jaunimas. Anksčiau išvardyti kriterijai, tokie kaip komunikacija ir skaidrumas, turėtų tapti siekiama institucijai, kuri jau egzistuoja. Tai – Užsienio reikalų ministerijos Užsienio lietuvių departamentas, atsakingas už užsienio lietuvių reikalų koordinavimą Lietuvoje.

Maži žingsneliai, galbūt sakysite – pradėkite nuo savęs. Mes jau pradėjome ir laukiame Jūsų. **PL**

EMI užsitikrina reputaciją institucijos, su kuria skaitomasi ir norima bendradarbiauti, kuriai norima padėti ir kuria galima pasitikėti.

UŽSIENIO REIKALŲ
MINISTRO AUDRONIAUS
AŽUBALIO KALBA
LIETUVOS RESPUBLIKOS
DIPLOMATINIŲ
ATSTOVYBIŲ VADOVŲ
METINIAME SUSITIKIME

Lietuvos diplomatinės tarnybos veikimo pagrindas yra siekis užtikrinti valstybės ir tautos gyvybingumą tarptautinėje bendruomenėje. Šis mūsų tikslas yra pastovus ir nekintantis, o skirtingų laikotarpių aplinkybės diktuoja pagrindines jo įgyvendinimo gaires ir atitinkamą darbotvarkę. Lygiai prieš dvidešimt metų, Lietuvai dar tik atkuriant diplomatinis santykius su kitomis šalimis, svarbiausia užduotis buvo nepriklausomybės ir suvereniteto įtvirtinimas. Prieš dešimt metų siekėme kuo spartesnės integracijos į euroatlantines ir europines struktūras. Šiandien, Lietuvai tapus visateise ir patikima jų dalimi, įgyvendiname trečiojo mūsų šalies užsienio politikos raidos etapo prioritetus.

Priešingai, nei gali pasirodyti iš pirmo žvilgsnio, šis etapas yra ypač reikšmingas ir netgi lemiamas. Tai tas metas, kai privalu galutinai įsisąmoninti, jog formali šalies nepriklausomybė savaime dar neužtikrina valstybės ir tautos gyvybingumo. Lygiai taip pat ir giluminė integracija į ekonominę ir politinę euroatlantinę erdvę – o tai buvo ir išliks esminė mūsų užsienio politikos kryptis – nėra savaiminis siekinys, o tik būtina šalies gyvybingumo ir klestėjimo prielaida. Būtina, bet nepakankama, nes gyvybingai Lietuvai trūksta dar kai ko: kad valstybė iš tikrųjų gyvuotų, gyvuoti turi jos piliečiai. Todėl būtent Lietuvos žmonių gerovė – aiškią ir apčiuopiamą – įvardyčiau kaip tą bendrą vardiklį, į kurį ne kada nors vėliau, o šiandien privalome orientuoti diplomatinės tarnybos darbo rezultatus ir vadovautis juo kaip esminiu ir tiesioginiu matu įgyvendindami artimiausių metų prioritetus.

Viena vertus, pabrėžiu, jog šiuo principu formuluojamos politikos pamatas nesikeičia. Pagrindinė Lietuvos bazinio saugumo

Lietuvos diplomatinė tarnyba: SVARBIAUSI ŠIANDIENOS IŠŠŪKIAI

garantija buvo ir tebėra ypač glaudūs transatlantiniai ryšiai bei aktyvi ir prasminga narystė NATO aljanse. Vedami šios nuostatos, 2010 metais pasiekėme, kad naujoje NATO Strateginėje koncepcijoje išliktų mums gyvybiškai svarbus kolektyvinės gynybos principas, kad aljansas ir toliau laikytųsi „atvirų durų“ politikos, o į jo veiklą būtų įtrauktos Lietuvai svarbios energetinio saugumo ir kibernetinės gynybos sritys. Bazinio saugumo prioritetas

ir toliau išlieka strateginė JAV lyderystė bei karinė partnerystė mūsų regione, užsitikrinant oro policijos funkcionavimą, nuolatines pratybas, gynybos planų Baltijos šalims realistiškumą ir praktiškumą bei garantijas Lietuvai dėl vienos ir nedalomos NATO priešraketinės gynybos sistemos.

Užsienio politikos pamatai nesikeičia ir tuo požiūriu, jog mes tvirtai ir aiškiai žinome Lietuvos savasties horizontą. Kalbu čia ne apie ką kitą, o apie Vakarų civilizacinį

horizontą, kuris geriausiai atspindi Lietuvos tapatumą. Tokią nuostatą pirmiausia patvirtiname savo aktyvia ir prasminga naryste Europos Sąjungoje. Žvelgiame į šią sąjungą kaip į Europos stabilumo ir darnos galimybę, kaip į sąjungą laisvų tautų, skirtą puoselėti demokratijos, socialinio teisingumo ir gerovės principus saugioje geopolitinėje ir klestinčioje geoekonominėje erdvėje. Maža to, nuosekliai siekiame, kad ši erdvė ilgainiui apimtų vis daugiau

valstybių rytinėje Lietuvos kaimynystėje.

Tai, ką trumpai apibrėžiau, yra bendros ir visiems žinomos mūsų užsienio politikos aksiomos, nuo kurių priklauso ir priklausys Lietuvos savastis bei bazinis saugumas. Kita vertus, jau minėjau, kad šiame užsienio politikos etape kaip niekada svarbu konkretizuoti prioritetus ir visus šalies strateginius užsienio politikos pasirinkimus išvesti į tiesioginę bei apčiuopiamą naudą paprastam Lietuvos

piliečiui, be kurio gerovės valstybė nebūtų saugi ir negalėtų gyvuoti.

Šandien noriu aiškiai akcentuoti tris konkrečius nūdienos diplomatinės tarnybos darbotvarkės prioritetus ir aptarti tris mūsų užsienio politikos komponentus.

Tris prioritetus diktuoja trys šiandieniai iššūkiai Lietuvai:

Energetinis, Ekonominis ir Emigracinis.

1. ENERGETINIS iššūkis – tai imperatyvas išlaisvinti Lietuvą iš ligšiolinės energetinės okupacijos, kuri – dėl prisitaikėlišių postkomunistinių politinių jėgų – net ir atgavus nepriklausomybę toliau sekino ir slopino Lietuvos ūkio augimą bei blokavo šalies gerovei būtinas reformas. Dabartinė vyriausybė išskirtinė tuo, kad, nepaklusdama politiniam šantažui, formalią Lietuvos nepriklausomybę apgalvotomis priemonėmis įtvirtina kaip realią ir visavertę. Dirbdami kartu mes pasieksime, kad jokie dešimtinės mokesčiai oligarchinės nomenklatūros dievukams Lietuvos piliečių daugiau niekada nebekamuotų.

Šiam tikslui būtina sumažinti šalies energetinę atskirtį ir priklausomybę nuo vieno tiekėjo ir mobilizuoti visus diplomatinės tarnybos pajėgumus spartinant tokių strateginių energetinės infrastruktūros projektų kaip Visagino AE, suskystintų dujų (LNG) terminalas, elektros tiltai su Lenkija ir Švedija bei Lietuvos–Lenkijos dujų jungtis įgyvendinimą.

Vienas didžiausių mūsų pasiekimų šioje srityje yra Lietuvai svarbių nuostatų dėl ES vidaus rinkos ir trūkstamos infrastruktūros įtraukimas į ES 2020 strategiją bei šalies prioritetų įtvirtinimas ES Energetikos projektuose. Be to, šiemet įsteigėme Energetinio saugumo centrą, kuris, tikimės, dėl mūsų nuoseklių pastangų iki 2013-ųjų vidurio bus akredituotas kaip NATO kompetencijų centras. Įgyvendindami savo energetinius projektus sugebėjome užsitikrinti aiškį ir nedviprasmišką JAV paramą, laiduojančią mūsų iniciatyvų patikimumą ir rezultatyvumą.

Kita vertus, švęsti tikrai per anksti, nes kol kas energetika vis dar lieka tuo ginklu, kuriuo mūsų šaliai daromas politinis spaudimas, o kiekvienas Lietuvos pilietis dėl šių aplinkybių patiria akivaizdžių finansinių nuostolių. Lietuva yra pirmoji šalis, kuri nuo šių metų kovo mėnesio pradėjo įgyvendinti esmingiausias ES

trečiojo energetikos paketo nuosavybės atskyrimo nuostatas. Jis numato energijos gamybos ir tiekimo kontrolės atskyrimą, leisiantį stipriai sumažinti dujų kainą Lietuvos vartotojams. Šių ir kitų energetinio išsilaisvinimo darbų tęstinumui užtikrinti diplomatinė tarnyba turi siekti kuo didesnės tarptautinės paramos, veikdama tiek dvišaliu, tiek daugiašaliu lygmeniu. Privalome dar veiksmingiau išnaudoti savo narystę ES kaip svertą užsitikrinti jungtis ir jų finansavimą, alternatyvaus energijos tiekimo galimybes, integruotą ir liberalizuotą energetikos vidaus rinką ir vieningą Sąjungos poziciją derantis su trečiosiomis šalimis.

Kitas labai konkretus šiandienis Lietuvos energetinis iššūkis yra grėsmė, jog mūsų pasienyje politiniu pagrindu gali iškilti dvi pasaulinių saugumo reikalavimų neatitinkančios atominės jėgainės; maža to, vieną jų planuota statyti Astrave, t. y. vos už penkiasdešimties kilometrų nuo Lietuvos sostinės. Mūsų pagrįsti būsantys dėl elektrinių saugumo ir poveikio aplinkai iki šiol ignoruojami, o juk nepatikimų branduolinių jėgainių atsiradimas Lietuvos pašonėje prilygtų nuolatiniam milžiniškos ekologinės katastrofos pavojui. Todėl gindami Lietuvos saugumo interesus mes nuo pat pradžių ėmėmės konkrečių veiksmų, kad minėtų atominėse projektų kontūrai būtų permašyti ir racionalizuoti.

Mūsų pastangomis ES darbotvarkėje jau įtvirtintas atominėse jėgainėse ES kaimynystėje projektų atitikimo tarptautiniams branduolinės energetikos ir aplinkosaugos standartams klausimas, numatant *stress-test* taikymo būtinybę. Nesaugi branduolinė energetika negali būti plėtojama Lietuvos ir ES pasienyje. Turime siekti, kad nesaugios branduolinės jėgainės nebūtų statomos, o jei to pasiekti neįmanoma – kad jų statybų aikštelės būtų perkeltos saugiu atstumu. Taip pat turime siekti visuotinių tarptautinių branduolinės saugos standartų griežtinimo ir privalomumo. Tikiu, kad aktyviai išnaudodama įtakingų sąjungų ir organizacijų svertus mūsų valstybė gali sėkmingai apginti savo interesus ir apsaugoti regioną nuo

ekologinės katastrofos. Tai įrodo ir kitas, pavyzdinis Lietuvos pasiekimas ekologijos srityje: kaip tik 2010 metais Jungtinių Tautų Organizacija pirmąjį kartą istorijoje priėmė Lietuvos pirmąją savarankiškai parengtą rezoliuciją dėl jūroje paskandinto cheminio ginklo.

2. Antrasis Lietuvos iššūkis ir diplomatinės tarnybos prioritetas yra EKONOMINIS. Jis reiškia būtinybę užtikrinti šalies

ekonominį saugumą ir materialinę piliečių gerovę. Deja, šiandien jos pasigendame tiek dėl per pastaruosius dešimtmečius neatliktų reformų strateginėse Lietuvos ūkio šakose, tiek dėl pastarųjų metų pasaulio ekonomikos krizės, po kurios verslui vis dar sunku atsigausti.

Vienas strateginių uždavinių ekonominiam saugumui užtikrinti yra efektyvi transporto ir tranzito politika. Pirmiausia kalbu apie diplomatinę paramą stiprinant ir plečiant „Vikingo“ tranzitinio traukinio, „RailBaltica“ ir Rytų–Vakarų transporto koridoriaus projektus. Vis dar neišnaudotą transporto politikos potencialą puikiai atspindi mūsų sėkmingos derybos su JAV dėl NATO Tarptautinių saugumo paramos pajėgų (ISAF) misijos krovinių tranzito į Afganistaną per Klaipėdos uostą ir Lietuvos teritoriją. Pastarasis pavyzdys įrodo diplomatinę pastangų vertę ir yra natūrali paskata intensyviai mūsų atstovybių lobistinę darbotvarkę. O viena pagrindinių šiandienos užduočių yra būtinybė užsitikrinti ir tolesnį solidų ne tik Lietuvos energetinių, bet ir transporto infrastruktūros projektų finansavimą jau šį pusmetį

pradedamoje svartyti naujoje 2014–2020 metų ES finansinėje perspektyvoje.

Kiti uždaviniai, reikalaujantys aktyvaus diplomatų vaidmens, yra užsienio prekybos plėtra, diversifikavimas ir tiesioginės užsienio investicijos. Mūsų diplomatinės tarnybos pastangos remiant Lietuvos verslo interesus tarptautinėje arenoje duoda apčiuopiamų rezultatų. Vien per pirmąjį 2011 metų ketvirtį tiesioginės užsienio investicijos padidėjo 3,4 proc., šalies eksportas išaugo 49 proc., Lietuvoje apsilankė beveik 40 proc. daugiau turistų nei pernai tuo pačiu laikotarpiu. Veikdami Europos Sąjungoje mes sugebėjome pasiekti Lietuvos pramonei ir eksportuotojams palankių sąlygų prekybinėse ES sutartyse su trečiosiomis šalimis. Dėl efektyvaus diplomatų darbo Lietuvos gamintojai kasmet sutaupo daugiau kaip 6 mln. litų, o ES rinkos apsaugos instrumentų taikymas jiems užtikrina apie 120 mln. litų papildomų metinių pajamų.

Tačiau teigiami rezultatai, kurių duoda aktyvi diplomatinė parama šalies verslui užsienio rinkose bei pastangos pritraukiant į Lietuvą tiesiogines užsienio investicijas, galėtų ir turėtų tapti svaresni. Šiuo tikslu per praėjusius metus diplomatinės atstovybėse surengta per 130 įvairių verslo ryšių plėtrai skirtų renginių. Japonijoje, Kinijoje, JAV, Jungtinėje Karalystėje, Nyderlanduose, Suomijoje, Italijoje, Airijoje, Izraelyje ir kitose šalyse dirbančių diplomatų pastangos jau pravertė pritraukiant į Lietuvą pasaulyje žymių kompanijų investicijas. Bet svarbiausia yra tai, kad minėti investiciniai projektai būtų sėkmingai įgyvendinami, o jų teigiamą poveikį turi pajusti ne kas kitas, o Lietuvos piliečiai.

Potencialo aktyvesnei ekonominei diplomacijai tikrai yra. Lietuvai būtina sparčiau diversifikuoti eksporto rinkas. Privalome būti aktyvesni padėdami verslininkams užmegzti platesnius komercinius ryšius kylančios ekonomikos valstybėse, tokiose kaip Japonija, Kinija, Pietų Korėja, Brazilija, Indija ir kt. Šiam tikslui reikia veiksmingiau išnaudoti ir tarptautines platformas, įskaitant Azijos–Europos susitikimą (ASEM) bei

Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizaciją (EBPO), su kuria jau 2012 metais numatome pradėti konsultacijas dėl Lietuvos narystės. Dar vienas mūsų svirtas yra gana platus garbės konsulų tinklas. Šis tinklas turi būti ne tik kultūros, mokslo ar konsulinės pagalbos, bet ir ekonominių šalies interesų raiškos įrankis.

Viena patikimiausių Lietuvos užsienio prekybos plėtros skatinimo priemonių yra glaudūs valstybės ryšiai su lietuvių diaspora užsienio šalyse. Liepos pradžioje Vilniuje surengtas Pasaulio lietuvių ekonomikos forumas yra pavyzdinė paskata pasaulio lietuviams tiesiogiai prisidėti prie Lietuvos ūkio ir ekonomikos plėtros. Šiemetis renginys nuteikia viltingai, o Užsienio reikalų ministerija ir toliau nuosekliai remsinėto projekto plėtrą.

Pastarasis aspektas leidžia pereiti prie trečiojo Lietuvos iššūkio.

3. Vadinu jį EMIGRACINIŲ, nors omenyje turiu kur kas platesnį, tiesioginę šio žodžio prasmę peržengiantį Lietuvos globalėjimo procesą ir ypatingą poreikį rūpintis Lietuvos piliečiais bei diaspora užsienio šalyse. Globalizacijos amžiuje mūsų valstybės ir tautos gyvybingumas tiesiogiai priklauso nuo to, ar sugebame branginti ir puoselėti kiekvieno išeivijoje gyvenančio arba laikinai apsisostojusio piliečio sąsajas su Lietuva ir lietuvybe. Šį tikslą diplomatinė tarnyba įgyvendina veikdama dviem kryptimis.

Pirma, diplomatinė tarnyba pagaliau pradėjo vykdyti darbo su užsienio lietuvių bendruomenėmis ir lietuviybės palaikymo užsienyje funkcijas. Buvo sukurta ir patvirtinta „Globalios Lietuvos“ kūrimo 2011–2019 metų programa, kurios tikslas yra suburti pasaulio lietuvius į bendrą komunikacinę erdvę ir įtraukti juos į Lietuvos valstybės gyvenimą. Be to, šiandien nuosekliai remiamos užsienio lietuvių organizacijos, lituanistinės švietimo įstaigos ir bendri diplomatinės tarnybos projektai su lietuvių bendruomenėmis. Noriu aiškiai pabrėžti: Lietuvos atstovybės užsienyje yra esminė bendradarbiavimo su diaspora grandis, o daugeliui užsienio lietuvių tai vienintelis „langas į Lietuvą“. Atverkime jį kuo plačiau. Būkime neabejingi išeivijoje

gyvenančių tautiečių rūpesčiams ir lūkesčiams. Įgyvendindami „Globalios Lietuvos“ veiksmų planą, 2012 metais ketiname išleisti informacinį biuletinį apie lietuvių tautinių mažumų užsienyje teisių būklę, o jau pačiu artimiausiu metu atliksime lietuvių išeivijoje poreikių studiją ir imsime iškilusių klausimų sprendimo.

Antroji veikimo kryptis yra susijusi su stiprios ir kokybiškai dirbančios konsulinės tarnybos įtvirtinimu. Jos esmė – suteikti kuo operatyvesnę ir veiksmingesnę pagalbą Lietuvos piliečiams, todėl kaip tik šiemet, kaip ir planavome, sukūrėme nuolatinę, ištisą parą veikiančią pasaulinę konsulinės pagalbos liniją. Lietuvos piliečių skambučiai leidžia spręsti, kad naujovė pasiteisino. Ji ypač pravartanti lietuviams, patenkantiems į ekstremalias situacijas, tokias kaip pastarojo mėto įvykiai Japonijoje ir Egipte, kai valstybės pagalbos prireikia nedelsiant. Taip pat įgyvendiname e. konsulato projektą: jau veikia konsulinės registracijos vieša elektroninė paslauga, o metų pabaigoje veiks ir elektroninių dokumentų perdavimo tarp LR diplomatinės atstovybių, konsulinių įstaigų ir kitų institucijų sistema.

Dėl konsulinių paslaugų poreikio ir išduodamų vizų skaičiaus augimo būtina tęsti konsulinės tarnybos stiprinimą. Steigsime reziduojantį konsulinį atstovavimą Brazilijoje, prie kurio kviesime prisijungti

„Žvelgiame į šią sąjungą kaip į Europos stabilumo ir darnos galimybę, kaip į sąjungą laisvų tautų, skirtą puoselėti demokratijos, socialinio teisingumo ir gerovės principus saugioje geopolitinėje ir klestinčioje geoeconominiėje erdvėje. Maža to, nuosekliai siekiame, kad ši erdvė ilgainiui apimtų vis daugiau valstybių rytinėje Lietuvos kaimynystėje.“

Latviją. Siekdami užtikrinti pernai rudenį pasirašytos sutarties su Baltarusija dėl pasienio gyventojų kelionių tvarkos tinkamą vykdymą, stiprinsime ir konsulinius padalinius Minske bei Gardine. Jau dabar atstovaujame 7 Šengeno valstybėms išduodami visas Lietuvos konsulinėse įstaigose trečiojoje šalyse, artimiausiu metu

sieksime pasirašyti atstovavimo susitarimus su dar mažiausiai trimis valstybėmis.

Konsulinės paslaugos užsienio piliečiams – tai papildomos ir pastaruosiu metu stipriai augančios pajamos Lietuvos valstybei. 2011 metų sausio–gegužės mėnesiais konsulinių mokesčių surinkta daugiau nei 21 mln. litų, o tai yra trečdaliu daugiau nei atitinkamu 2010 metų laikotarpiu. Užduotis 2012-iesiems – gavus papildomų asignavimų iš valstybės biudžeto konsulinei veiklai, uždirbti kone dvigubą grąžą.

Mieli kolegos,

trumpai apibrėžiau tris esminius šandienės Lietuvos diplomatinės tarnybos darbotvarkės prioritetus, kuriuos diktuoja Energetiniai, Ekonominiai ir Emigraciniai iššūkiai valstybei. Dabar akcentuosiu tris esminius užsienio politikos komponentus: Regioninį, Organizacinį ir Vertybinį.

1. Pirminis komponentas yra susijęs su Lietuvos geografine padėtimi ir Regionine orientacija.

Šalies gerovei būtini geri santykiai su visomis kaimyninėmis valstybėmis, todėl Lietuva, nepamindama demokratijos, teisingumo ir lygiateisiškumo principų, ir toliau sieks abipuse pagarba ir nauda grįstų santykių tiek su Rusija (pabrėždama produktyvesnių ryšių su Karaliaučiaus sritimi poreikį), tiek su Baltarusija. Atsižvelgdami į glaudžius istorinius ir kultūrinius saitus bei daugeliu atvejų sutampančius užsienio

politikos interesus turime siekti aktyvesnio bendradarbiavimo su broliška Latvija. Rengiamas Lietuvos ir Latvijos „Ateities bendradarbiavimo idėjų raportas“ yra savalaikis žingsnis šia kryptimi. Pabrėžtina ir strateginė mūsų partnerystės su Lenkija reikšmė. Pastaruoju metu kilusios diskusijos dėl realios lenkų tautinės mažumos padėties yra ne užsienio, o Lietuvos vidaus politikos reikalas, kuris turi būti sprendžiamas

valstybės viduje randant abipusiškai priimtinius sprendimus. O užsienio politikoje Lenkija buvo ir toliau išlieka viena mūsų pagrindinių bendraminčių įgyvendinant reikšmingus nacionalinio saugumo ir gynybos politikos, energetikos ir transporto politikos bei Rytų politikos interesus.

Kita vertus, dėl Lietuvos palankios

geografinės padėties Rytų ir Vidurio Europa nėra vienintelis regionas, su kuriuo palaikome strateginius ryšius. Labai svarbus pastarojo meto užsienio politikos komponentas yra Lietuvos santykių aktualizavimas su Šiaurės šalimis. Puoselėjame viziją, pagal kurią Šiaurės–Baltijos valstybių aštuonetas (NB8) pasaulyje būtų atpažįstamas kaip vientisas glaudžiais politiniais, ekonominiais, kultūriniais ir socialiniais ryšiais susaistytas regionas, išsiskiriantis savo gyventojų klestėjimu.

Igyvendinant šį tikslą, jau matyti konkreti pažanga. Lietuvos ir Latvijos iniciatyva NB8 „išminčių grupė“ parengė bendradarbiavimo ataskaitą. Rekomendacijas apsvarstė šalių vyriausybės, o pirmuosius bendrus veiksmus patvirtinsime jau po mėnesio Helsinkyje įvyksiančiame kasmečiame NB8 Užsienio reikalų ministrų susitikime.

2012 metais Lietuva koordinuos NB8 veiklą. Sieksime bendros Šiaurės–Baltijos regiono šalių informacinės ir kultūrinės erdvės kūrimo, ekonominio potencialo išvystymo, įtakos ES ir NATO bei tarptautinių organizacijų viduje stiprinimo, geresnio diplomatinės tarnybų bendradarbiavimo ir glaudesnio saugumo politikos koordinavimo su JAV. Pirmininkaudami taip pat ir Sustiprinto bendradarbiavimo Šiaurės Europoje (E-PINE) formatui, su JAV planuojame surengti aukšto lygio saugumo politikos renginį. O svarbiausiu 2012 metų diplomatinio akcentu taps NB8 20-ojo „jubiliaus“ proga Vilniuje vyksiantis NB8 Viršūnių susitikimas. Dar kartą pabrėžiu: Šiaurės–Baltijos šalių regioninė integracija yra itin reikšmingas komponentas įgyvendinant šiandienius diplomatijos prioritetus.

2. Antrasis užsienio politikos komponentas, kurį noriu akcentuoti, yra aktyvus Lietuvos pirmininkavimas svarbioms tarptautinėms organizacijoms. Ši valstybės įgyta privilegija yra gera proga įtvirtinti savąjį subjektiškumą tarptautinėje bendruomenėje bei propaguoti nacionalinius interesus. Mūsų diplomatinė tarnyba, įgyvendindama užsienio politikos prioritetus, privalo ją sėkmingai išnaudoti.

Kaip vieną iš pastarojo meto pasiekimų galime įvardyti sklandų pirmojo pusmečio Lietuvos pirmininkavimą Europos

saugumo ir bendradarbiavimo organizacijai (ESBO) bei sėkmingą dvejų metų pirmininkavimą daugiau kaip 100 valstybių vienijančiai Demokratijų Bendrijai. Į abiejų organizacijų darbotvarkes sugebėjome įtraukti esminius Lietuvos interesus, susijusius tiek su Lietuvos ekonominio saugumo

„Kaip vieną iš pastarojo meto pasiekimų galime įvardyti sklandų pirmojo pusmečio Lietuvos pirmininkavimą Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijai (ESBO) bei sėkmingą dvejų metų pirmininkavimą daugiau kaip 100 valstybių vienijančiai Demokratijų bendrijai.“

poreikiais, tiek su demokratinių vertybių sklaida Lietuvos kaimynystėje. Rimtai ir atsakingai rengiamės gruodžio 6–7 d. Vilniuje įvyksiančiai ESBO Ministrų Tarybai, kurioje Lietuvai, šiemet kaip tik mininčiai dvidešimtąsias tarptautinio pripažinimo metines, bus skiriamas ypatingas dėmesys.

Pirmininkavimas Demokratijų Bendrijai vėlgi atitiko Lietuvos interesus. Demokratinių vertybių sklaida regione ir pasaulyje mums yra tokia pat svarbi kaip ir Sąjūdžio bei Valstybės atkūrimo laikais. Pirmininkaudami Demokratijų Bendrijai, konkrečiomis iniciatyvomis sugebėjome ją reanimuoti ir reformuoti; padarėme viską, kad žodis „demokratija“ grįžtų į tarptautinės politikos žodyną, aktualizuodami tikrąją, o ne retorinę ir savanaudiškais tikslais iškraipomą šio žodžio prasmę. Šiuo būdu Lietuva atveria regiono valstybes demokratinių vertybių sklaidai, prisideda kuriant regioninio stabilumo prielaidas ir palankias sąlygas demokratizacijai ES ir Lietuvos kaimynystėje. Neseniai vykę Bendrijos renginiai ir įtakingų politinių lyderių vizitai Lietuvoje yra akivaizdus įrodymas, jog organizacija gali būti puiki platforma papildomai stiprinti dvišalius ryšius su strateginiais partneriais.

Ir dar apie keletą tarptautinių įsipareigojimų ir siekiamybių. Nuo 2012-ųjų rugsėjo iki 2013 metų rugsėjo pirmininkausime JT Generalinei asamblėjai. O nuo 2012 metų pradėsime rinkiminę kampaniją į JT Saugumo Tarybos nenuolatines nares 2014–2015 metų laikotarpiu, kurioje

dalyvaus visos diplomatinės atstovybės.

Lietuvos pasiūlyto kandidato išrinkimas ir darbas Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos pirmininko poste, taip pat dvejus metus truksianti narystė Jungtinių Tautų Saugumo Taryboje patvirtintų Lietuvos politinių ir administracinių pajėgumų vykdyti brandžią ir aktyvią užsienio politiką. Tinkamai išnaudodami šią aplinkybę galėtume pakreipti globalios darbotvarkės klausimų sprendimą Lietuvos nacionalinių interesų įgyvendinimo linkme.

Tačiau pats svarbiausias diplomatinės tarnybos išbandymas laukia 2013 metų II pusmetį, kai pirmininkausime ES Tarybai. Šio pirmininkavimo kontekstas sudėtingas. 2013-ieji yra paskutiniai

EP ir EK kadencijos metai, t. y. laikotarpis, kai ES darbotvarkė ypač suintensyvėja, nes reikia užbaigti pradėtus darbus ir įgyvendinti programas. Rengdamiesi pirmininkavimo ES iššūkiui privalome mobilizuoti visas savo jėgas, sutelkti visas Lietuvos institucijas ir žmones bendram darbui, sustiprinti valstybės administracinius gebėjimus, pritaikyti turimus išteklius pirmininkavimo reikmėms, parengti pasiūlymus dėl pirmininkavimo prioritetų. Turime toliau stiprinti ir viešosios diplomatijos gebėjimus, kurių reikšmė įgyvendinant nacionalinius interesus yra stipriai išaugusi.

Diplomatinės tarnybos pareiga yra padėti išlaikyti Lietuvos pirmininkavimo egzaminą kaip įmanoma gerai ir pakiliai. Abejojantiems tokių įsipareigojimų Europos Sąjungai prasmingumu užtenka priminti, kad numatomos Lietuvos pirmininkavimo išlaidos (214 mln. litų) tesudaro vos apie pusę procento tų įplaukų iš ES, kurias mes patys būsime gavę jau vien 2007–2013 metų laikotarpiu (36,8 mlrd. litų). Šiandien jau esame užbaigę pirmąjį pasirengimo pirmininkauti ES etapą – parengtas ir patvirtintas tarpinstitucinės veiklos planas, kuris užtikrins, kad mūsų pirmininkavimas vyktų sklandžiai ir efektyviai. Visų aktyvumo Sąjungoje ir pasaulinės reikšmės organizacijose privalumų Lietuvai čia kartoti neketinu. Tačiau konstatuoju: tik veikli šalis gali klestėti ir vadintis tikra valstybe, todėl aktyvus vaidmuo tarptautinėse bendrijose ir organizacijose buvo ir liks neatsiejama

Lietuvos užsienio politikos dalis.

3. Trečiasis diplomatinės darbotvarkės komponentas yra vertybinis. Kalbėdamas apie svarbiausius laikotarpio iššūkius ir diplomatinės tarnybos prioritetus kur kas dažniau akcentavau Lietuvos valstybės interesus, laiduojančius tiesioginę ir labai apčiuopiamą šalies piliečių gerovę. Dariau tai ne atsitiktinai, nes būtent sugebėjimas išversti diplomatijos pasiekimus į konkrečią naudą piliečiams yra viena svarbiausių šiandienio užsienio politikos etapo pamokų. Tačiau konkrečios naudos siekimas nereikia ir negali reikšti vertybinių nuostatų užsienio politikoje išsižadėjimo. Priešingai, vertybinės ir geravališkos politikos tęstinumas yra neatsiejamas Lietuvos užsienio politikos komponentas.

Lietuva ir toliau – pagal savo galimybes – remia taikos, saugumo ir stabilumo įtvirtinimą pasaulyje. Atsakingai vykdome įsipareigojimus Goro provincijoje Afganistane, toliau įgyvendiname vystomojo bendradarbiavimo projektus, planuojame skubios tarptautinės humanitarinės pagalbos skyrimo sistemos kūrimą ir kitas naujas iniciatyvas.

Taip pat nuosekliai skatiname tikrų europinių vertybių sklaidą Rytų Europos regione: dalyvaujame ES Rytų partnerystės programoje ir toliau stipriname dvišalius santykius su Ukraina, Gruzija, Moldova bei kitomis Rytų Europos šalimis. Remiame ir remsime demokratijos išsilgusią Baltarusijos pilietinę visuomenę, globodami Europos humanitarinio universiteto (EHU), mūsų įsteigtą Vieningos Baltarusijos namų (HUB), neseniai Vilniuje biurą atidariusios nevyriausybinės organizacijos „Freedom House“ bei kitas iniciatyvas. O rengiant naują ES santykių su kaimynais strategiją toliau vadovausimės keturiais pagrindiniais tikslais – „atvirų durų“ politika, keturių laisvių principo taikymo būtinybe, bendrųjų ES interesų sklaida ir ES pareiga padėti partnerėms įgyvendinti būtinas vidines reformas.

Šis mūsų ryžtas yra paremtas ne viena laikiais sąnaudų ir naudos skaičiavimais, o nekintančiomis Lietuvos vertybinėmis nuostatomis. Būtent tokią Lietuvą mato ir įvertina mūsų partneriai bei svarbiausios tarptautinės organizacijos. Pastarojo meto

arabų pavasario įvykiai byloja, jog demokratija grįžta į žmonių širdis ir pasaulio politikos darbotvarkę, o Lietuva, tapdama regioniniu paramos demokratijai centru, užsitikrina tolesnį tarptautinės bendruomenės dėmesį ir strateginių partnerių atidumą mūsų nacionaliniams siekiams.

Dar vienas svarbus vertybinis aspektas yra Lietuvos istorinės atminties puoselėjimas. Kaip tik šiemet minėjome 220-ąsias modernios Lietuvos ir Lenkijos Užsienio reikalų ministerijos įkūrimo metines. Tęsdami istorinio paveldo kaupimo darbus susigrąžinome Jurgio Baltrušaičio, Igno Jurkūno-Šeiniaus, Stasio Lozoraičio jaunesniojo ir kitus istoriškai reikšmingus diplomatinis bei asmeninius archyvus.

Tarpininkaujant Lietuvos Respublikos ambasada Paryžiuje, prieš metus Lietuvą pasiekė ir unikali pasaulinį pripažinimą pelniusio lietuvių dailininko Vytauto Kasiulio kūrinių kolekcija bei kūrybos archyvas, padovanoti dailininko žmonos Bronės Kasiulienės. Ačiū visiems, kurių dėka į Tėvynę grįžo praeities liudijimai.

Lietuvos diplomatinėje darbotvarkėje lieka ir okupacinės žalos atlyginimo klausimas. Esame principingi ir dėl tolesnio skaudžių istorinės atminties klausimų kėlimo tarptautinės bendruomenės lygmeniu. Mes pirmieji garsiai prabilome apie vieno ES požiūrio į totalitarinių režimų nusikaltimus būtinybę. Ir tai davė aiškių rezultatų. Birželį patvirtintose Europos Teisingumo ir Vidaus Reikalų Tarybos išvadose buvo pabrėžta ES finansavimo

svarba atitinkamos tematikos projektams, taip pat paremtas Europos atminties ir sąžinės platformos steigimas Briuselyje. Totalitarinių režimų nusikaltimų aptarimui bus skirti ir Lietuvos kartu su Europos Parlamentu 2012 bei 2013 metais numatomi renginiai. Lietuvos diplomatinė tarnyba užtikrins, kad šie svarbūs istorinės atminties puoselėjimo darbai būtų ne tik tęsiami, bet ir toliau prasmingai gilinami.

Gluminantis pastarųjų dienų Austrijos poelgis, be pagrindo paleidžiant sausio 13-osios žudynių įtariamąjį ir ignoruojant Lietuvos istorinio teisingumo siekį, kelia nerimą, jog kartais pati Europa, užmiršusi tautų solidarumo įžadus, pamatines vertybes išmaino į vienadienį pragmatizmą.

Bet juk tokia Europa – nebūtų tikra Europa; tokia Europos Sąjunga – nebūtų tikra sąjunga. Europos tautų šeimai tai būtina visados atminti ir priminti.

Aptartas trečiasis – vertybinis – komponentas yra tai, nuo ko priklauso pati Lietuvos valstybės ir tautos savastis, todėl jis buvo ir lieka neatsiejama mūsų užsienio politikos dalis.

Brangūs kolegos,

pristačiau esminius šiandienės diplomatinės tarnybos darbotvarkės prioritetus ir svarbiausius mūsų užsienio politikos komponentus. Tvirtai pareiškiu, jog sudėti akcentai byloja bendrą Lietuvos užsienio politikos tęstinumą ir veiksmingumą, užtikrinamą Jūsų kasdieniu darbu. Užsienio politika yra tęstinis procesas, reikalaujantis didelės kantrybės, o diplomatijos tarnystė piliečiui, valstybei ir pasauliui ypatinga tuo, kad teigiami jos rezultatai ne visada lengvai įžiūrimi ir įvertinami. Bet ne dėl aukštų vietų reitingų lentelėse mes dirbame, o dėl konkrečių ir apčiuopiamų rezultatų, kurie atitiktų šiandienius šalies gyventojų saugumo ir gerovės poreikius. Šiandienė diplomatinės tarnybos darbotvarkė yra orientuota į labai aiškius – Energetinį, Ekonominį ir Emigracinį – iššūkius ir yra formuluojama integruojant esminius – Regioninį, Organizacinį ir Vertybinį – užsienio politikos komponentus. Tikiu, jog šis politikos kursas yra teisingas, savalaikis ir labiausiai atitinkantis Lietuvos žmonių interesus. **PL**

Studentai užsienyje: TURTA ar pagalvosime apie juos vėliau?

Deimantė Dokšaitė

Neseniai Lietuvos švietimo ir mokslo ministras Gintaras Steponavičius, kalbėdamas Lietuvos radijui, pareiškė manąs, kad abiturientai kartais nepagrįstai nuvertina Lietuvos aukštąsias mokyklas ir pervertina užsienio.

Į tai reaguodamas Jungtinių Tautų universiteto mokslinis bendradarbis Tokijuje Ainius Lašas parašė atsakomąjį straipsnį teigdamas, kad ne abiturientai nuvertina lietuviškus universitetus ir pernelyg aukština užsienio, o ministras apsirinka pervertindamas mūsų šalies aukštųjų mokyklų dėstytojus, kurie neretai neatitinka net vidutinio lygio užsienio universitetų keliamos profesionalumo kartelės.

Prieš kelis mėnesius G. Steponavičius pristatė ministerijos surinktą informaciją, rodančią, kad nuogaštavimai dėl svetur išvykstančių studijuoti Lietuvos jaunuolių

yra iš piršto laužti. Švietimo ir mokslo ministerijos (ŠMM) duomenimis, 2009–2010 mokslo metais Europos šalių aukštosiose mokyklose studijavo 7 085 Lietuvos piliečiai (metais anksčiau – trečiųjų šalių, tokių kaip JAV ar Rusija, universitetuose mokėsi 1 458 lietuviai). ES universitetuose besimokantieji lietuviai sudaro 3,5 proc. visų Lietuvoje studijuojančių studentų. O 2007 metais tokių buvę 6 800. Tai sudarė 3,4 proc. visų mūsų šalyje studijuojančių studentų. Nė trimis šimtais nepadidėjęs skaičius ešą rodo, kad pavojaus varpais skalambijama be reikalo, o teiginiai, kad vos ne pusė abiturientų išvyksta studijuoti svetur, yra tik išpūstas burbulas.

MINISTERIJOS SURINKTI SKAIČIAI NEĖTIKINA

Tačiau tokia ministerijos informacija ir pozicija kai kuriems šia tematika besidomintiems visuomenininkams ir specialistams pasirodė kelianti abejonių.

Anot Arūno Marko, iki šių metų kovo ėjusio Lietuvos studentų atstovybių sąjungos (LSAS) vadovo pareigas, pernai gegužę jų atlikta geriausiai įvertintų Lie-

tuvos mokyklų apklausa apie abiturientų pasirinkimą studijuoti užsienyje atskleidė, jog 16 proc. geriausių abiturientų rengiasi studijoms kitų šalių aukštosiose mokyklose. Pagal 36 šalies mokyklų iš geriausiųjų 50-tuko (pagal žurnalo „Veidas“ 2009 metų atliktą tyrimą) pateiktus duomenis, abiturientų emigracija svyruoja nuo 2 iki beveik 60 proc. kiekvienoje mokykloje. Labiausiai studijas ne Lietuvoje linkę rinktis Vilniaus, Kauno bei Klaipėdos mokyklų mokiniai.

Be to, buvo pastebėta, kad pernai pasibaigus stojimui į Lietuvos aukštąsias mokyklas apie 20 proc. tais metais laikusių brandos egzaminus abiturientų į Lietuvos aukštąsias mokyklas prašymų studijuoti neteikė.

O 2010 metų rugpjūtį Didžiosios Britanijos priėmimo į aukštąsias mokyklas agentūra UCAS paskelbė, kad lietuvių, stojančiųjų į šios šalies aukštąsias mokyklas, palyginti su 2009 metais, padaugėjo daugiau nei 75 proc.

Galiausiai, Statistikos departamento duomenimis, iš viso per 2010 metus iš Lietuvos emigravo daugiau nei 90 tūkst. žmonių, iš kurių apie 57 proc. sudaro

2009–2010 mokslo metais Europos šalių aukštosiose mokyklose studijavo 7 085 Lietuvos piliečiai (metais anksčiau – trečiųjų šalių, tokių kaip JAV ar Rusija, universitetuose mokėsi 1 458 lietuviai). ES universitetuose besimokantys lietuviai sudaro 3,5 proc. visų Lietuvoje studijuojančių studentų.

Absolventai Bradfordo universitete JK. Tarp jų yra ir lietuvių.

jaunimas iki 29 metų.

„Todėl remiantis šiais išvardytais faktais galima teigti, jog ŠMM teiginiai, kad ES šalyse studijuoja tik 7 085 lietuviai ir kad išvykstančių studijuoti svetur skaičius išlieka stabilus, yra trumparegiški ir nepagrįsti. Vien į Didžiosios Britanijos aukštąsias mokyklas 2010 metais įstojo apie 1 400 lietuvių pirmakursių. Jeigu suskaičiuotume visų kitų kursų studentus bei studijuojančius ir kitose šalyse (pvz., Suomijoje, Švedijoje, Norvegijoje, kurios pagal pasirinkimo studijuoti populiarumą stipriai vejami Britaniją), išvykusių studijuoti skaičius padidėtų bent kelis kartus“, – įsitikinęs A. Markas.

Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos (PLJS) atstovybės Lietuvoje vadovė Ieva Davydenko skaičiais spekuliuoti nebuvo linkusi, tačiau, anot jos, aišku viena – stu- ▶

dijuoti išvyksta tikrai nemažai baigusiuju vidurines mokyklas. „2009 metų vasarį lankydamasi Jaunųjų idėjų dienoje Vyriausybėje buvau šokiruota – kai paklausiau jaunuolių, ar jie planuoja vykti studijuoti į užsienį – 9 iš 11 pakėlė rankas“, – pati bakalauro studijas baigusi Jungtinėje Karalystėje kalba I. Davydenko.

O su teiginiu, kad norinčiųjų ir išvykstančiųjų mokytiis svetur daugėja labai nežymiai, PLJS atstovybės vadovė nelinkusi sutikti. „Pamenu, baigdama mokyklą 2006 metais išsiaiškinau, kad, be manęs, dar 6 jaunuoliai iš mano laidos įstojo mokytiis į užsienio aukštąsias mokyklas (manau, jog aplikuojančių buvo kiek daugiau), o po kelerių metų mano mokytojai pasakojo, kad šis skaičius išaugo maždaug penkiagubai. Manau, jog, išaugus studijų kainoms Lietuvoje, tikrai nemažai dvyliktojų nusprendžia išbandyti laimę užsienyje“, – svarsto pašnekovė.

Jungtinės Karalystės lietuvių jaunimo sąjungos (JKLJS) prezidentas Karolis Adomaitis spėja, kad ateinančiais akademiniiais metais JK studijuos per 5 000 lietuvių. „Daugelis ketina pasinaudoti galimybe įsokti į pigesnių studijų traukinį, nes nuo 2012 metų mokestis už mokslus pakils iki 9 000 svarų sterlingų per metus. Tikriausiai tuomet ir sumažės lietuvių, studijuojančių JK, tačiau nemanau, kad jie

Arūnas Markas

skaičiai pagal aukštąsias mokyklas ir studijų metus. Gautus duomenis lygino su žinomų kitų šaltinių, pavyzdžiui, Britų tarybos, „Eurostat“, Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos informacija ir jie buvo praktiškai panašūs“, – ministro G. Steponavičiaus pristatytų duomenų tikrumą ir tikslumą gina N. Putinaitė.

VILIOJA PALANKESNIS KOKYBĖS IR KAINOS SANTYKIS

Ir nors ŠMM vadovas G. Steponavičius teigia, kad kartais mūsų abiturientai pervertina užsienio universitetus, pasak A. Marko, dažniausiai studijų užsienyje pasirinkimą lemia būtent kokybiniai, taip pat ekonominiai veiksniai.

„2009 metais patvirtinus naująjį Moks-

tuoja A. Markas.

Jis taip pat pažymi, kad vienas iš mokslo ir studijų reformos tikslų išties buvo įgyvendintas – studentai pradėjo atidžiau vertinti pasirinktas studijas bei aukštąją mokyklą kartu vertindami ir kainos bei kokybės santykį. „Natūralu, jog, vertindami aukštąsias mokyklas, studentai vis dažniau pasinaudoja galimybe studijuoti užsienyje“, – pažymi buvęs Lietuvos studentijos vadovas.

Pati studijavusi Londone I. Davydenko sakė, kad tai puiki galimybė jaunam žmogui save pažinti, suaugti ir įgyti naudingos patirties.

„Pati baigiau bakalauro studijas Jungtinėje Karalystėje ir dėl to nė kiek nesigailiu. Klausimas, kuris man kelia nerimą, – kokias aukštąsias mokyklas mūsų jaunimas renkasi ir kokiais kriterijais remdamiesi į jas stoja. Pastebėjau, kad įvairiose studijų mugėse, vykstančiose Lietuvoje, atvyksta nemažai universitetų, tačiau tarp jų nėra nė vieno, esančio, pavyzdžiui, Jungtinės Karalystės pirmajame dvidešimtuoke. Suprantama, geram universitetui reklamos nereikia, tačiau mūsų jaunimas, deja, dažnai yra suviliojamas būtent spalvingų reklamų, lankstinukų, malonių laiškų ir viliojančių pasiūlymų“, – iš dalies ministro G. Steponavičiaus nuogaštavimus dėl pervertinamų užsienio aukštųjų mokyklų palaiko PLJS atstovybės vadovė.

JKLJS valdybos narė Justina Rukšėnaitė pabrėžia, kad studijas Jungtinėje Karalystėje pasirenko dėl aukštesnės aukštojo mokslo kokybės, apie kurią kalbėjo ir A. Markas.

„Čia moko, kaip pritaikyti savo žinias visuomenėje, skatina spręsti šalyje ir pasaulyje kylančias problemas, taip pat dėstytojų požiūris į studentus yra palankesnis ir skatinamas abipusis problemų sprendimas. Apskritai, ši šalis yra socialiai išsivysčiusi, turtingesnė, turi kitokį požiūrį į gyvenimą ir vystymąsi, čia daug skirtingų kultūrų, taigi galima pasisemti kitokio požiūrio į gyvenimą, patirti kitokią kokybę ir suprasti, kodėl taip yra, bei praplėsti akiratį kultūrų atžvilgiu. Ir po to, jei tik bus įmanoma, šias žinias pritaikyti diegiant pokyčius Lietuvoje“, – dėsto mediciną Notingame studijuojanti J. Rukšėnaitė.

Ir nors švietimo ir mokslo viceministrė N. Putinaitė sutinka, kad ryšių palaikymas su svetur išvykusiais yra reikalingas, sako, kad tam esama sunkiai įveikiamų kliūčių.

liks mokytiis Lietuvoje – patrauks į Daniją, Švediją ar kitas Europos šalis, kur mokslas vis dar yra nemokamas, o studijų kokybė nelabai daug atsilieka nuo JK“, – kalba K. Adomaitis, pats į Londoną irgi išvykęs studijų tikslais.

Tačiau švietimo ir mokslo viceministrė Nerija Putinaitė tikina, kad ministerijos surinkti duomenys atspindi realią situaciją ir didelių netikslumų juose tikrai nesą. „Duomenys pateikti gavus oficialią informaciją iš Lietuvos ambasadų ES šalyse. Ambasados informaciją surinko iš atitinkamų tose šalyse esančių tarnybų ir institucijų. Ministerijos turima informacija yra labai detali, yra surinkti studentų

lo ir studijų įstatymą bei su juo susijusius poįstatyminius aktus, didžiausi pokyčiai įvyko studijų kainų ir paskolų studentams srityse, dėl to kai kurios studijų programos Lietuvoje pabrango kelis kartus, o paskolų studentams sistema tapo mažiau priimtina“, – aiškina pašnekovas.

Jo įsitikinimu, Lietuvos aukštasis mokslas yra orientuotas ne į studentą, o į dėstytoją, tačiau aukštosios mokyklos konkuruoja ne dėl geriausių studentų ar geresnių studijų kokybės rodiklių, o dėl kuo didesnio studentų skaičiaus – t. y. didesnio finansavimo. „Tai daro įtaką aukštojo mokslo kokybei ir paties įgyjamo išsilavinimo devalvacijai“, – konsta-

RYŠIAI – SVARBU, BET NELABAI YRA KAM JUOS PALAIKYTI

Ir nors Lietuvos jaunimo išvykimas studijuoti svetur vertinamas nevienareikšmiškai – vieni teigia, kad tai skatina tautos išnykimą, kiti tikina, kad tai tik atveria daugiau galimybių mūsų šaliai – daugelis sutinka, kad ryšius su svečiomis šalimis palaikyti būtina, nes tai į naudą tiek jiems, tiek kuriant ateities Lietuvą. Net jei ne visi iki vieno iš išvykusiųjų grįš tikrąja to žodžio prasme, galbūt išlikęs pozityvus saitas su Tėvyne juos skatins kurti bendrus projektus su kolegomis Lietuvoje, investuoti čia, atvesti į šalį užsienio investuotojus, turistus ir apskritai skleisti teigiamą šalies įvaizdį pasaulyje.

Anot K. Adomaičio, JK universitetai organizuoja įvairius susitikimus specialiai jau baigusiems studijas studentams – universiteto Alumni veikia karjeros centrai, kurie gali suteikti pagalbą ar patarti įvairiais karjeros klausimais, padėti susirasti darbą keletą metų po universiteto baigimo. Dar studijų metais universitetai stengiasi kviesti kuo daugiau potencialių darbdavių ir sudaryti galimybes studentams tik baigus studijas gauti pirmąjį darbą. Be to, užsienio šalyse įprasta praktika ir kitokiais būdais išlaikyti ryšius su baigusiais studijas absolventais. Įprasta manyti, kad tokie sąsajų palaikymai yra gyvybiškai svarbūs universitetams, kartu ir studentams neleidžia pamiršti apie mokslo įstaigą jau kopiant karjeros laipteliais. Juk niekada nežinai, ar vienas, ar kitas buvęs studentas nepasieks tokios pozicijos, iš kurios galės būti naudingas ir savo aukštajai mokyklai, kuri padėjo žengti pirmuosius žingsnius karjeros pradžioje.

Tačiau nors ir suskaičiuoti užsienyje studijuojantys lietuviai, kontaktų palaikymu su jais Lietuvos valdžia sunkiai gali užsiimti, nors su Lietuvoje besimokančiais tam galimybių yra, o galbūt atsirastų ir svetur, bent jau ES šalyse, studijuojančiais.

Bet buvęs LSAS prezidentas A. Markas teigia, kad tenka tik apgaildestauti ir sutikti su emigravusių studentų teiginiu, jog su jais Lietuva ryšio nepalaiko ir kad apskritai kyla klausimas, ar jie rūpi valstybei. „Su išvykusiais studijuoti svetur yra būtina palaikyti ryšius ne tik siekiant po studijų juos pritraukti atgal į Lietuvą, bet ir tam, kad užsienio studijų patirtį įgijęs žmogus

galėtų perduoti geriausius pavyzdžius, kuriuos būtų galima diegti mūsų aukštajame moksle. Daugelis studijavusių užsienyje, kad ir ne pačiose geriausiose mokyklose, pripažįsta, jog ne tik kokybė, bet ir pats studijų procesas smarkiai skiriasi. Tačiau tam, kad paskatintume lietuvius studentus iš užsienio grįžti į Lietuvą ir atsivežti gerosios

šiuolaikinėmis priemonėmis, buriantys renginiai ir įvykiai, asmeniniai kontaktai. Vien ministerija šių darbų tikrai negali nuveikti“, – ryšių su Lietuva palaikymą viceministrė linkusi perkelti ant visuomeninių organizacijų pečių.

Atidžiai situaciją stebintis JKLJS, vienijančios daugiausia būtent studentus,

Su išvykusiais studijuoti svetur yra būtina palaikyti ryšius ne tik siekiant po studijų juos pritraukti atgal į Lietuvą, bet ir tam, kad užsienio studijų patirtį įgijęs žmogus galėtų perduoti geriausius pavyzdžius, kuriuos būtų galima diegti mūsų aukštajame moksle.

patirties bei noro ją diegti, reikia aiškios valstybės strategijos emigruojančių piliečių atžvilgiu, kurios šiuo metu, kaip žinote, nėra“, – pesimizmo neslepia pašnekovas.

Ir nors švietimo ir mokslo viceministrė N. Putinaitė sutinka, kad ryšių palaikymas su svetur išvykusiais yra reikalingas, sako, kad tam esama sunkiai įveikiamų kliūčių.

„Pirmausia, visur galioja asmens duomenų apsaugos įstatymai. Ministerija neturi užsienyje studijuojančiųjų

prezidentas K. Adomaitis teigia pastebėjęs, jog dalis baigusių studijas iš karto grįžta į Lietuvą, kiti pradeda dirbti JK įsikūrusiose kompanijose, kad įgautų tarptautinės patirties, tretį tęsia mokslus. Tačiau vis dėlto daugumos ilgalaikiuose planuose – grįžti į Lietuvą su nauja tarptautine patirtimi.

Tokiems planams tapti tikrove, anot I. Davydenko, trūksta Lietuvos pastangų, mat, jos manymu, rodomas dėmesys žmogui yra svarbesnis nei kokia nors vargana pašalpa ar beveik nieko nekeičiantis įstatymas.

„Neabejotinai Lietuva turėtų remtis Vakarų pavyzdžiais ir sukurti savo sistemą, kuria remiantis būtų palaikomi ryšiai su išvykusiais studentais: siunčiami naujienlaiškiai, sukurta socialinė internetinė platforma, leidžiamas kasmetinis leidinys, organizuojami forumai (panašiai kaip kasmet vykstantys pasaulio lietuvių ekonomikos forumai), bendromis pastangomis atliekami tyrimai ir pan.“, – priemonės, kurios padėtų palaikyti ryšius, vardiija PLJS atstovė Lietuvoje.

Ir nors sutariama, kad ryšius su užsienyje studijuojančiais mūsų piliečiais palaikyti svarbu ir dabar tai beveik visai nedaroma, vis dėlto grįžtančiųjų Tėvynėn yra. Konkretus pavyzdys ir viena šio straipsnio pašnekovių – I. Davydenko. Be to, anot N. Putinaitės, ŠMM taip pat pastebi, jog dalis įgijusių išsilavinimą užsienyje grįžta ir sėkmingai dirba Lietuvoje. „Mes pastebime tokią tendenciją, nes nemažai mokslus baigusiųjų užsienyje kreipiasi į Lietuvos institucijas dėl diplomų pripažinimo Lietuvoje“, – optimistiškai pokalbį baigia N. Putinaitė. PL

Ieva Davydenko

koordinatorių, nežino studijuojančiųjų pavardžių. Kaip minėta, gauta informacija yra anoniminė, tačiau aiškiai žinome, kiek viename ar kitame universitete studijuoja lietuvių. Jei tose šalyse aktyviai veiktų studentų, jaunimo ar kitos organizacijos, jos, veikiausiai, išplatinsios informaciją konkrečiuose universitetuose pajęgtų studentus sukviesti į renginius, juos aktyviau angažuoti bendroms veikloms. Tam veikiausiai geriausiai gali padėti įvairūs bendravimo tinklai naudojantis

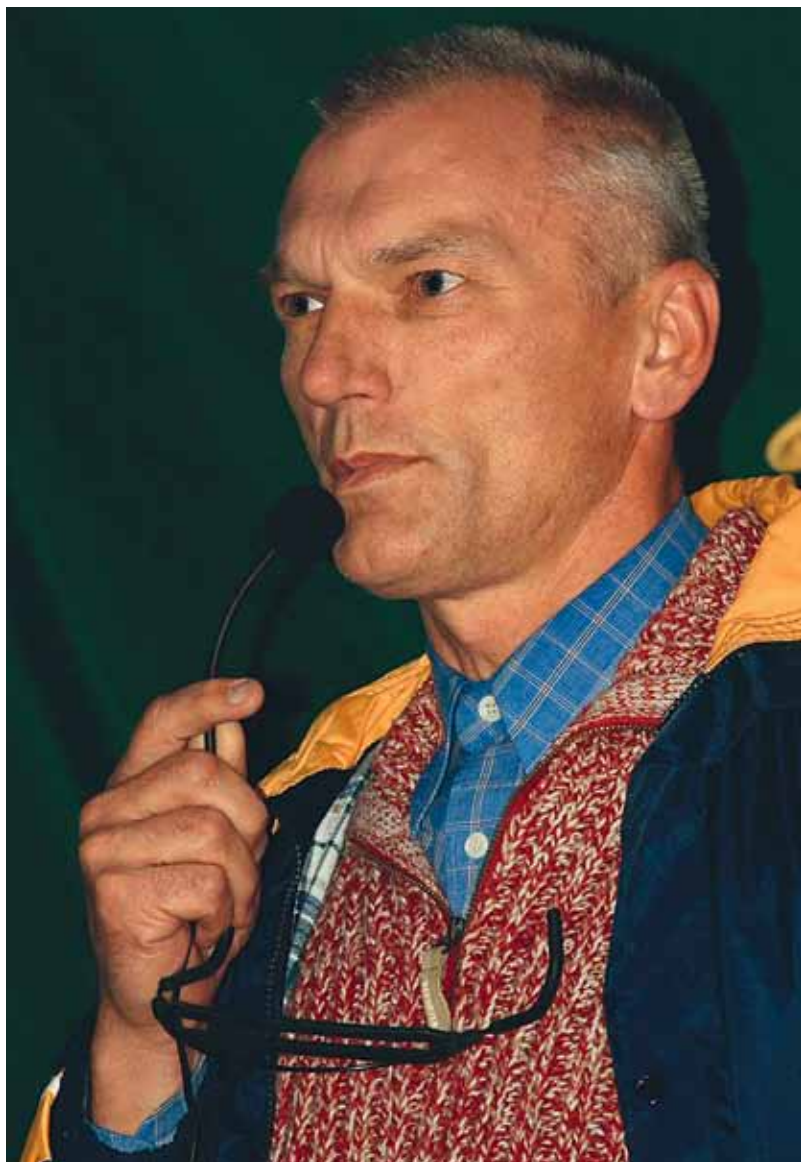
INTERVIU SU

Gintautu Alekna

„Juodojo birželio“ TRĖMIMAMS ATMINTI

2011 metų birželį minime vieną skaudžiausių pastarojo šimtmečio Lietuvos istorijos įvykių. Prieš 70 metų, 1941-ųjų birželio 14-osios naktį, sovietų okupantai pradėjo vykdyti masinę lietuvių deportaciją į atšiauriausias Rusijos imperijos vietas. Eliminuodami Lietuvos politinį, mokslinį, kultūrinį, karinį ir ūkinį elitą, okupantai siekė pašalinti „liaudies priešus“, užtikrinti nekliudomą šalies sovietizavimą ir sukurti totalitariniais pagrindais grįstą, baimės apimtą, paklusnią visuomenę.

Interviu parengė
Agnė Ručytė

Žymus Lietuvos keliautojas, ekspedicijų į tremties vietas organizatorius ir vadovas, operatorius ir fotografas Gintautas Alekna (g. 1956 m.) jau daugiau kaip 20 metų savo laiką ir jėgas skiria šiai lietuvių tautos tragedijai iširti ir atminti. „Labai gerbiu senosios Lietuvos žmones už jų padorumą, sąžiningumą, aukštą kultūrą ir daugelį kitų teigiamų savybių, todėl norėjau bent jau sužymėti tas vietas, kuriose palaidota didelė jų dalis“, – savo motyvaciją šiai misijai vykdyti atskleidžia keliautojas.

Per daugiau nei 20 metų G. Alekna dalyvavo 32-ose ekspedicijose ir aplankė beveik visas Rusijos sritis, į kurias buvo išstremti lietuviai. Sibire ir kitose Rusijos vietose G. Alekna praleido apie 520 dienų: lėktuvais, traukiniais, automobiliais, visureigiais, laivais ir pėsčiomis nukeliavo apie 360 000 km, aplankė daugiau kaip 530 tremties vietovių, apie 360 kapų ir kapaviečių. Keliautojas yra sukaukęs unikalų archyvą, kurį sudaro per 25 000 nuotraukų ir apie 130 h

filmuotos medžiagos.

Vaizdai, užfiksuoti G. Alekno fotografijose, byloja apie neišmatuojamą ištisų tautų skausmą ir praradimus, ragina juos atminti, suvokti, pagerbti. Be galo įdomu į tremties vietas pažvelgti iš dabarties perspektyvos – tuometės tremtinių gyvenvietės jau sunykusios, o lietuvių kapai apgriuvę ir apaugę taigos jaunuolynu... Vėjas gainioja vos keliolikos centimetrų gylyje užkastų karstų likučius, o Laptevų jūra negailestingai skalauja žmonių kaulus...

Kalbiname G. Alekną, kuris 2011-ųjų vasario 26 d. svečiavosi Vokietijoje, savo asmeninės parodos „Misija: Sibiras. Tremties pėdsakais“ atidaryme lietuviškoje Rennhofo pilies fotogalerijoje. Parodą lietuvių ir vokiečių kalba parengė Europos lietuvių kultūros centras Vokietijoje. Ji bus eksponuojama iki 2012 metų vasario.

Masiniai trėmimai pareikalavo žmogaus protu sunkiai aprėpiamų aukų – per tris 1941-ųjų „juodojo birželio“ dienas iš Lietuvos buvo išvežta apie 17 500 šalies gyventojų, nuo 1940 iki 1953 metų iš Lietuvos į tūkstantį Rusijos teritorijoje įkurtų deportacijos vietų ištremta ir koncentracijos stovyklose įkalinta per 280 000 lietuvių. Ar keliaujant po tremties vietas pavyko išsiaiškinti, kiek jų mirė tremtyje, kiek liko gyventi Sibire, o kiek grįžo atgal į Tėvynę?

Tam, kad būtų palaikyta stabili santvarka okupuotose Baltijos šalyse, buvo nustatytas sovietų santvarkai potencialiai „pavojingų“ žmonių skaičius, kuriuos buvo nutarta eliminuoti. Lietuvoje tas skaičius buvo apie 130 000. Ir jis buvo „nuosekliai“ pasiektas... Pirmiausia buvo tremiami Lietuvos inteligentai, politikos ir karo veikėjai, tuomet turtingi ūkininkai. Trėmimo vykdytojais, gavę tam tikroje gyvenvietėje būtinų įvykdyti deportacijų skaičių, stengėsi jį žūtbūt pasiekti – vietoj pasislėpusių ar pabėgusių žmonių, kurie būdavo sąrašuose, tiesiog tremdavo atsitiktinius gyventojus.

Taip iš Lietuvos buvo išvežta apie 130 000 tremtinių, dar 150 000 įkalinti lageriuose. Po ilgų tyrinėjimų galiu gana tiksliai teigti, jog tremtyje mirė apie 10–12 proc. išvežtųjų. Šis skaičius pasitvirtina kelių procentų tikslumu. Radęs dar gana gerai išlikusias kapinaites, pagal ten palaidotų žmonių skaičių dabar jau net galiu

apskaičiuoti, kiek žmonių gyveno toje tremties vietoje. Tačiau būtina paminėti, jog tai tik vidurkis. Ten, kur gyvenimo sąlygos buvo sunkesnės, pvz., prie Laptevų jūros, mirusiųjų kur kas daugiau.

Tremtyje mirusiųjų politinių kalinių skaičiaus tiksliai nežinau, bet galiu teigti, jog jis gerokai didesnis – jie gyveno dar sunkesnėmis sąlygomis, buvo blogiau maitinami, kentėjo nuo alinančio darbo.

Faktas, jog tremtyje mirė apie 10–12 proc. žmonių, nereiškia, jog likusieji grįžo į tėvynę. Tremtinių grįžimo procesas labai ilgas ir sudėtingas, nuo 1953 metų besitęsiantis iki šių dienų. Grįžusiųjų skaičiaus niekas tiksliai nežino, jį sunku nustatyti.

Didžiausia grįžimo banga vyko 1956–1960 metais, tačiau daugelis grįžusiųjų į Lietuvą tremtinių susidūrė su labai sunkiomis sąlygomis – jie negalėjo užsiregistruoti, gauti būsto ar darbo, jų turtas buvo nacionalizuotas. Kai kurie be galo nusivylė šia situacija ir grįžo atgal į Rusiją, ten sukūrė šeimas, liko gyventi. Sąlygos grįžti tremtiniais buvo sudarytos tik po nepriklausomybės atkūrimo.

Pasakodamas apie išvežtuosius kalbate apie tremtinius ir politinius kalinius. Kuo jie skyrėsi, kokiomis sąlygomis jie gyveno?

Politiniai kaliniai būdavo uždaromi kalėti ir dirbti į griežtai saugomus lagerius, jų judėjimas buvo griežtai ribojamas. O

tremtiniai, elementariaja žodžio prasme, buvo laisvi – jie buvo iškeldinti iš namų, išvežti iš šalies į Sibiro platybes ir palikti ten likimo valiai; tik kartą per savaitę ar per mėnesį turėdavo registruotis, kad užtikrintų, jog nepabėgo iš savo tremties vietos. Tačiau panašiai, kaip ir politiniai kaliniai, tremtiniai buvo išvežami iš savo Tėvynės ne tik tam, kad juos izoliuotų nuo visuomenės kaip liaudies priešus, tačiau ir tam, kad būtų galima išnaudoti jų nemokamą darbą. Taip kai kurie tremtiniai buvo gabenami į neapgyvendintas vietas giliai taigoje, verčiami ten kurti naują gyvenvietę ir jos teritorijoje atlikti sunkius darbus, dažniausiai kirsti mišką. Kai kuriose vietose iškildavo didžiuliai kaimai su mokykla, kepykla, ambulatorija, tačiau jie egzistavo tol, kol gyventojai šimto kilometrų spinduliu neiškirsdavo taigos. Kai nebelikdavo darbo, kaimas pamažu išnykdavo, likę jo gyventojai privalėdavo kraustyti kitur. Todėl šiandien daug lietuvių kapų randama būtent taigos gilumoje, kur šimtų kilometrų spinduliu – tik laukinė gamta. Tokie sunykę, beveik nebeapriemami ir sunkiai atpažįstami kaimai sudaro apie 30–40 proc. visų tremties vietų.

Ar šie lietuviai turėjo ryšį su tenyškčiais gyventojais, kitais tremtiniais?

Šiokių tokių ryšius į atokiausias vietas išvežti tremtiniai su vietiniais palaikydavo ▶

pristatydami į jų gyvenvietes ar miestelius nukirstus rąstus. Be to, nebuvo beveik nė vienos tremties vietos, kurioje būtų atitremti tik vienos tautybės tremtiniai. Su lietuviais dažnai gyveno ukrainiečiai, vokiečiai, suomiai, patys rusai.

Kada pradėjote keliauti į tremties vietas? Kiek jų jau aplankėte ir kaip jas randate?
Pirmą kartą į Sibirą išvykau 1989 metais kaip moksleivių ekspedicijos į Irkutsko sritį operatorius. Šios kelionės metu susipažinau su aktyviais bendraminčiais, įkūrėme bendriją „Lemtis“, kurios tikslas – surasti ir užfiksuoti lietuvių tremties vietose išlikusį kultūros paveldą. Nuo trėmimų praėjo daugiau nei pusė amžiaus, Sibire liko tik pavieniai, seni lietuviai. Taip pat ir tremtinių namai, pastatai ar įstaigos, kuriose jie dirbo, beveik sunykusios arba sunaikintos. Todėl pagrindinis ir didžiausias dar egzistuojantis kultūrinis palikimas yra lietuvių kapinės.

Iki šiol dalyvavau 32 ekspedicijose, kurių metu surinkau medžiagą apie 80 procentų visų išlikusių tremties vietų. Mano tikslas ir noras – atlikti šį darbą iki galo.

Tremties vietų sąrašą sudarinėju vadovaudamasis labai įvairiais šaltiniais – iš tremtinių prisiminimų, jų išleistų knygų, iš Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro medžiagos. Dalį vietovių ar kapų randu nuvykęs į vietą. Būna, jog keliaudamas iš vienos man jau žinomos gyvenvietės į kitą iš vietinių gyventojų sužinau, jog tarp jų yra dar ir trečia ar ketvirta.

Rasti tremties vietą iš tiesų reikia daug laiko ir sistematiškos paieškos. Dažnai turiu tik apytiksles koordinates, o nuvykęs turiu surasti vietą.

Sudėtingiausias iššūkis yra rasti tuos kaimus ar gyvenvietes, kurie buvo įkurti toli nuo civilizacijos, gilioje taigoje, ir šiandien jau yra beveik visiškai sunykę, nebežinomi vietiniams gyventojams. Kartais tokias vietas įmanoma pasiekti visureigiais, o kartais lieka tik vienintelė išeitis – keliauti pėsčiomis. Pasitaiko, jog vietiniai gyventojai sutinka palydėti ir parodyti buvusią apylinkę, tačiau dažniausiai surasti jas tenka patiems – sistematiškai vaikstant po taigą, didesnes už žmogų žoles ir akylai ieškant griuvėsių, kryželių ar kitų ženklų, bylojančių apie buvusią

gyvenvietę arba sunykusias kapines. Šis ekspedicijos etapas neabejotinai sudėtingiausias bei rizikingiausias, mat galima lengvai paklysti, be to, yra daug laukinių, pavojingų žvėrių.

Užaugote tarp tremtinių – Jūsų mama ir tetos taip pat buvo išvežtos į Sibirą. Ar ekspedicijų metu aplankėte ir jų tremčių vietas?
Mano mama su dviem seserimis buvo ištremta į Tiumenės sritį, likusios jos seserys ir broliai su tėvais kitu ešalonu išvežti į Igarką. Esu buvęs ir mamos, ir tetų trėmimo vietose. Laimei, visos jos gyvos ir sveikos sugrįžo į Lietuvą. Tačiau jų tėvai, mano seneliai, amžinam poilsiui atgulė

„Iki šiol dalyvavau 32 ekspedicijose, kurių metu surinkau medžiagą apie 80 proc. visų išlikusių tremties vietų. Mano tikslas ir noras – atlikti šį darbą iki galo.“

svetimoje žemėje...

Dar viena teta (iš tėvo pusės) buvo išvežta per 1941-ųjų birželio tremtį. Ją išskirčiau kaip pačią skausmingiausią ir sunkiausią išgyventą – ne tik todėl, jog ištremtieji turėjo kęsti tremtį karo metu, tačiau ir todėl, jog beveik visos tremiamos šeimos buvo žiauriai atskirtos. Šeimos galvos – dažniausiai politikos veikėjai, mokytojai, Lietuvos armijos karininkai ir kiti šviesuoliai – buvo išvežti į lagerius ir sušaudyti, o likę šeimos nariai išvežti į tremties vietas. Taip Krasnojarsko regione buvo nušautas ir mano tetos vyras.

Koks ekspedicijos metu sutiktas žmogus, patirtas įvykis ar matytas vaizdas jums įsiminė ar sujaudino labiausiai?

Tokių momentų yra nemažai, mat pati kelionių tema labai emocionali ir jautri. Vienas mūsų misijų tikslų yra aplankyti Sibire dar gyvenančius lietuvius. Šie susitikimai yra palikę labai didelių įspūdžių. Dar šiandien ausyse skamba Altajuje gyvenančios senos lietuvės su begaliniu nuoširdumu ir ašaromis akyse ištarti žodžiai „Viešpatie, jei būtų mūsų neišvežę... Kiek mes būtume pasiekę, mokslus baigę... O dabar, nieko doro iš mūsų neišėjo...“

Tačiau ne tik gyvi žmonės, bet ir kapai dažnai prabyla ir papasakoja sukrečiančių istorijų. Štai nuotraukoje matyti Tit Ary saloje vėjo atidengti lietuvių kapai, karstai ir pavieniai kaulai... Amžinojo įšalo žemėje, už poliarinio rato, tremtiniai savo artimuosius galėjo laidoti tik pavasarį, truputį atšilus, tačiau ir tai tik keliasdešimties centimetrų gylje. Argi tokie vaizdai gali nesujaudinti?... (Nuotrauka „Tit Ary sala Lenos upės deltoje“, – aut. past.)

Savo veikla ir atradimais atskleidžiate vienus tamsiausių Rusijos istorijos puslapių. Kaip rusų valdžia ar vietiniai gyventojai reaguoja į Jūsų misiją? Ar teko susidurti su kliūtimis vykdant ekspedicijas?

Tiek tarp valdžios atstovų, tiek tarp vietinių gyventojų būna gana įvairiai nusiteikusių žmonių, tačiau turiu pripažinti, jog didžioji jų dalis nusiteikusi gana palankiai arba tiesiog neutraliai. Pasitaikydavo net atvejų, kai gyventojai mus visapusiškai palaikydavo ir padėdavo įvykdyti misiją.

Pačioje Rusijoje veikia labai įtakinga

„Tiek tarp valdžios atstovų, tiek tarp vietinių gyventojų būna gana įvairiai nusiteikusių žmonių, tačiau turiu pripažinti, jog didžioji jų dalis nusiteikusi gana palankiai arba tiesiog neutraliai. Pasitaikydavo net atvejų, kai gyventojai mus visapusiškai palaikydavo ir padėdavo įvykdyti misiją.“

ir aktyvi organizacija „Memorial“, kuri detalai tyrinėja genocido laikotarpį ir įvykdytus nusikaltimus. Mūsų misijos, palyginti su šios organizacijos darbo mastu, – tik lašas jūroje. Taigi iš principo jų veikla valdžiai būtų net „pavojingesnė“. Tačiau taip nėra, nes laikai pasikeitė. Dabartinė Rusijos valdžia pripažįsta įvykdytą Stalino terorą, tačiau laiko jį „anos“, buvusios Sovietų Sąjungos valdžios įvykdytu nusikaltimu.

Į Rusijos teritoriją buvo deportuojami ne tik lietuviai, bet ir daugelis kitų šalių gyventojų, tarp jų ir latviai bei estai. Ar šiose Baltijos šalyse taip pat vyksta panašios tremties vietų paieškos, archyvavimo ir tvarkymo misijos? Deja, šiose šalyse tokios ekspedicijos neorganizuojamos. Tremtinių ar politinės tų šalių organizacijos rengia tik pavienes keliones į tam tikrą, jau žinomą tremties vietą, tačiau dažniausiai tai vyksta ypatingų sukakčių ar minėjimų progomis. Tačiau tremties vietų paieškos ar „archyvavimo“ šios šalys nevykdo. PL

Gintautas Alekna (g. 1956 m.) – televizijos operatorius, fotografas, keliautojas, ekspedicijų į tremties vietas organizatorius ir vadovas, visuomeninės bendrijos „Lemtis“ narys. Gyvena Mažeikiuose, dirba Mažeikių r. savivaldybės administracijos Informacinių technologijų skyriaus specialistu. Sukūrė daug dokumentinių filmų, dalyvavo keliasdešimtyje informacinių televizijos laidų kultūros paveldo tema, organizavo daug fotografijų parodų, išleido knygų, aktyviai dalyvauja susitikimuose ir pokalbiuose mokyklose, kultūros namuose, publikuoja straipsnius.

G. Alekna apdovanotas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino III laipsnio medaliu (1997 m.) bei Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino ordino Riterio kryžiumi (2009 m.) „Už nuopelnus Lietuvai“. 2006 metais Alekna buvo pripažintas Lietuvos televizijos (LTV) akcijos „Daugiau saulės, daugiau šviesos“ laureatu nominacijoje „Už saugomą ateitį“ ir pelnė Petro Abukevičiaus premiją už pažintinį filmą „Kamanos“. 2007-aisiais Gintautui skirta Mažeikių krašto kultūros premija ir suteiktas „Metų mažeikiškio“ titulas.

Susitikimas su SIBIRO LIETUVIAIS

Sibiro lietuvių bendruomenę aplankė Lietuvos vyskupų konferencijos užsienio lietuvių sielovados reikalams deleguotas prelatas Edmundas Putrimas.

Kalbėjosi
Živilė Makauskienė

Koks buvo šios kelionės tikslas?

Kaip žinoma, šiuos metus Lietuvos vyskupai paskelbė Dievo Gailestingumo metais. Todėl Dievo Gailestingumo paveikslą kopijos keičia ne tik po Lietuvos įvairiausias parapijas, bet ir už jos ribų, ten, kur gyvena mūsų tautiečiai. Dėl to ir vykau į Sibirą. Vežiau lietuviams Dievo Gailestingumo paveikslą.

Pirmasis kelionės etapas buvo Irkutskas, į kurį atskridau per Kiniją, nes taip pigiau nei skrendant per Maskvą. Beje, oro uoste dar

teko aiškintis su muitininkais ir pasieniečiais, nes jiems kažkodėl atrodė, kad vežu paveikslo originalą, o ne kopiją. Diskusija truko apie pusę valandos, kol išsiaiškino. Irkutske apsistojau pas Katalikų vyskupą Kirilą Klimovičių, kuris labai rūpestingai mane priėmė. Verbų sekmadienį buvo gražios mišios vietos lietuviams, po jų padėjome gėlių prie lietuvių tremtinių paminklo, kuris pastatytas Irkutske, padedant vyskupui Klimovičiui, po to vyko susitikimas lietuvių draugijoje.

Kitas kelionės etapas buvo Krasnojarskas. Kaip atrodo lietuvių sielovada Irkutske, Krasnojarske ir kitose vietose, kur gyvena lietuviai? Kiek žinau, ten nėra lietuvių kunigų. Norėdami geriau įsisamontinti Sibiro lietuvių ar bendrai katalikų situaciją turime įsivaizduoti, kokia tai yra teritorija. Irkutsko vyskupija, kuriai priklauso Krasnojarsko sritis, yra Kanados dydžio. O Krasnojarsko srityje tilptų 64 Lietuvų arba 8 Prancūzijos. Krasnojarsko mieste yra penki kunigai, patarnaujantys katalikams. Irkutsko vyskupijoje daugiausia katalikų parapijas aptarnauja kunigai iš Rusijos, daug iš Lenkijos ir vienas iš JAV.

„Mes čia nesame rusai – mes patys nežinome, kas tokie esame. Čia tauta jau išnyksta, atsiranda tik vienybė ir žmonės. Mes – Rusijos Federacijos gyventojai, čia mūsų tėvynė, bet mes nesame rusai, nes mes – niekas. Mes tik žmonės.“ Taip vienas iš „Misija Sibiras“ dalyvių pasakojo kelionėje. Tai skaudūs žodžiai, bylojantys apie žiaurią ir skausmingą ten atsідūrusių lietuvių patirtį.

1941-ųjų birželio 14-ąją į gyvulinius vagonus buvo sugrūsta ir iš Lietuvos išvežta į atokiausius Sibiro rajonus tūkstančiais. Ne viena šios tremties auka buvo išginta net už poliarinio rato, kur sąlygos neįmanomos žmonėms gyventi. Pasibaigus karui ir vos Lietuvoje vėl įsigalėjus sovietinei valdžiai, tremtinių ešelonai iš Lietuvos vėl pajudėjo. 1945–1952 metais iš Lietuvos išstremta apie 100 tūkstančių žmonių. Žinome, kokiomis nežmoniškomis sąlygomis jiems teko dirbti ir gyventi tremtyje. Jie ne tik sunkiai, be atlygio dirbo, bet ir kentė pažeminimą. Sovietų okupantas jiems prilipdė „banditų“, „žmogžudžių“ etiketę. To pažeminimo pasekmės juntamos iki šiandien.

„Vyresnė karta, dar gimusi Lietuvoje, jau palieka šį pasaulį. Jų vaikai dar supranta lietuviškai, bet sunkiai tebekalba.“

„Pasakyk jiems, kad nesigėdytų, jog yra lietuviai, kad nejaustų gėdos ir kaltės dėl to, kas jiems atsitiko“, – sakė Krasnojarsko regioninės organizacijos „Lietuva“ pirmininkas Antanas Rasiulis.

Vyresnioji karta, dar gimusi Lietuvoje, jau palieka šį pasaulį. Jų vaikai dar supranta lietuviškai, bet sunkiai tebekalba.

Teko kalbėtis su partizanu iš Kauno rajono ir su partizanų ryšininku. Abu jie sukūrę mišrias šeimas. Žmonės labai jaudinosi pasakodami apie savo gyvenimą. Sakė, kad Chruščiovo laikais, kai jau paleido iš lagerio, nežinojo, kur dėtis. Lietuva buvo toli, nepasiekiamą, o ir artimųjų ten jau nebelikę, nes visus ištrėmė. Pirmiausia norėjo surasti tėvus, o susiradę pasiliko su jais. Susipažino su

vietinėmis merginomis, vedė ir liko ten gyventi. Toks likimas. Buvusiam partizanui jau per devyniasdešimt, jis beveik aklas, labai išvargęs. Jis sakė: aš kovojau už Tėvynę, ir štai kur esu. Bet nesigailiu ir niekada nesigailėjau, nors teko užmokėti nežmoniškai aukštą kainą.

Vyresni žmonės labai išgyvena, kai sutinką ką nors iš Lietuvos.

Be abejo, taip. Krasnojarske buvau apsistojęs pas Tėvus Klarentinus – misionierius kunigus ir susipažinau su iš Kanados Madona House misionierėmis, kurios patarnauja vietos katalikams. Seserys man pasakojo, kad Magadane, kur buvo koncentracijos stovyklų administracija, aukso ir urano kasyklos (daugiau nei 5 000 km nuo Krasnojarsko), sutiko lietuvių. Ir parodė relikviją – iš juodos ir baltos duonos padarytą rožinę, kurį padovanojo lietuviė močiutė Bronė. Tą kasdienės, bet taip sunkiai uždirbtos duonos vėrinėlį jinai padarė pati, būdama tremtyje, kad galėtų melstis. Nors buvo vėlus vakaras, aš paskambinau močiutei Bronei. Jinai man pasakojo, kad ten, kur gyvena, aplink lietuvių jau nėra, kad neturi su kuo pasikalbėti. Labai džiaugėsi, sakė, kad jai tai yra gražiausia Velykų dovana, kokią galėjo gauti.

Koks įspūdis keliaujant po Sibirą, kai žinai, kad tame neaprepiamame plote: nykiuose kaimeliuose, miesteliuose ar didmiesčiuose yra tiek daug likimo nublokštų lietuvių.

Iš Irkutsko 13 valandų važiauvau traukiniu į Krasnojarską. Kelionėje skaičiau Kanados lietuvių Barbaros Armonienės prisiminimų knygą „Palik ašaras Maskvoj“ apie Sibiro tremtį. Suvokiau, kad važiuoju tais pačiais bėgiais, kuriais gyvuliškame vagonė buvo vežama šios knygos autorė, tūkstančiai kitų lietuvių ir kitų tautybių tremtinių. Keliaudamas per Sibiro platybes pasijunti labai vienišas. Junti ne vienvietę, o vienišumą. Kai aplink tave viskas svetima: svetima kalba, kultūra, gamta, viskas, kas tave supa, tau yra svetima. Nors gamta labai graži, širdyje kirba nerimas. Labai giliai širdyje. Tuo momentu pajutau, ką reiškia būti visiškai izoliuotam, taip toli nuo Lietuvos, pajutau verkiančią aplinką. Ir galvojau apie tuos lietuvius, kurie ten pateko ne savo noru, be artimųjų, taip toli nuo tėvynės, kad net neįsivaizduojama. Be bilieto atgalios. PL

Briuselyje vykusios LIETUVIŲ ŽAIDYNĖS sutraukė rekordinį dalyvių skaičių

Net puspenkto šimto sporto mėgėjų dalyvavo gegužės 14–15 dienomis Briuselyje NATO būstinės sporto centre vykusiose 6-osiose Belgijos ir Liuksemburgo lietuvių sporto žaidynėse. Tradiciniu tapęs kasmetis renginys šiemet išsiskyrė ir naujomis rungtimis.

Belgijos lietuvių bendruomenė

Be jau įprastų gatvės krepšinio, futbolo, boulingo, badmintono, stalo ir lauko teniso rungtių, šiais metais žaidynių dalyviams buvo pasiūlyta varžytis ir plaukimo bei fechtavimo rungtyse. Pirmąją žaidynių dieną daugiausia dėmesio, kaip įprasta, sulaukė moterų, jaunių ir vyrų krepšinio varžybos, žiūrovus viliojusios ne tik žūtbutine kova, bet ir komandų pavadinimais: „Baltai“ ar „Žaliai balti“ kovojo su ironiškai NATO komplekse skambančiomis „Reset“ ar „Shutdown“ komandomis.

Kaip sakė žaidynių koordinatore Asta Kulikauskaitė, iš individualių sporto šakų dalyvių skaičiumi populiariausios šiais metais buvo stalo ir lauko teniso rungtys.

„Šiais metais stalo, ypač lauko teniso

žaidėjams kantriai teko laukti savo eilės, nesitikėjome tokio šių rungtių populiarumo, nemanėme, kad Briuselyje siaučia tikras teniso virusas! – sakė A. Kulikauskaitė.

Stalo tenisui rezervuotos dvi nedidelės NATO sporto centro salės kartais virsdavo VIP kambariukais. Mat šio žaidimo magijai neatsispyrė ir Lietuvos Nuolatinis atstovas prie NATO Linas Linkevičius, jo pavaduotojas Vytautas Leškevičius, buvęs Nuolatinis atstovas ES, dabar didžiausio Europos Komisijos direktorato vienas vadovų Rytis Martikonis. Tačiau ambasadoriams bei kitiems žaidėjams, įskaitant ankstesnių žaidynių prizininkus, šiemet teko pripažinti pirmą kartą žaidynėse dalyvavusio ES komisaro Algirdo Šemetos sūnaus Vytenio pranašumą. Pats komisaras su žmona Ramune šįkart

žaidynėse tenkinosi sirgalių vaidmeniu.

Aistros virė ir futbolo aikštėje, kur po dramatiškos kovos ir baudinių serijos vienai Briuselio lietuvių komandų – FK „Žaibas“ – pagaliau pavyko įgyvendinti seną svajonę ir nugalėti visas praėjusias penkerias žaidynes čempione buvusią Liuksemburgo ekipą „AžuOLIUKS“. Dramatišką atspalvį futbolo aikštėje suteikė ir vieno iš Briuselio lietuvių gauta trauma – lūžusi ranka dar kelis mėnesius jam primins šias žaidynes.

BELUX žaidynės ir šįkart tradiciškai baigėsi visų dalyvių bendra vakariene. Šiais metais ji buvo itin gausi, nes žaidynes 1 000 eurų suma parėmė UAB „Kraustymo komanda“, o generalinis žaidynių rėmėjas – koncernas „Achema“ – šioms žaidynėms nepagalėjo ir 10 000 eurų. **PL**

LR valstybės dienos šventė MELBURNE

Liepos 17-ąją į Melburno Lietuvių namus sugužėjo nemažai lietuvių iš Melburno priemiesčių ir Džilongo atšvęsti Lietuvos valstybės dieną. Atšventėme su daina, šokiais, poezija, filmais ir muzika. Su džiaugsmu ir pasididžiavimu klausėmės, plojome.

Birutė Prasmuitaitė

Melburno „Dainos“ sambūris atliko 4 dainas: Antano Foko „Jei karalium būčiau“ su dviem karūnuotais Mindaugais – Sauliumi Bakaičiu ir Šarūnu Žiedu, lietuvių liaudies dainą Jono Povilonio „Lėk, sakalėli“, vyrų choras vikriai padainavo Ipolito Petrošiaus „Mano Palanga“ ir Ginto Tautkaus (Justino Marcinkevičiaus žodžiai) „Tėvynė dainų ir artojų“. Dirigavo Birutė Prasmuitaitė, akomponavo Rolandas Imbrasas.

Girdėjome ir Darių bei Andrių Prancūnus grojant klarnetu ir pianinu atliekant kūrinį „When I'm 64“. Buvo įdomu išgirsti tėvo ir sūnaus duetą. Abu labai talentingi. Poezijos skaitymus atliko Bronius Zumeris (Janinos Degutytės „To Lithuania“) ir Dona Gaylard (Gražinos Pranauskienės

„Už jūrų marių“).

Atvykusius sveikino nauja LR Garbės konsulė Danutė Levickis, ALB Melburno apylinkės valdybos pirmininkas Dennis Gaylardas ir LSS Australijos rajono vadovas Henrikas Antanaitis.

Šventę rengė Skautininkų Ramovė. Jie parodė skautų sukurtus vaidinimėlius iš rajoninės stovyklos „Miško garsai“. Buvo įdomu pamatyti, kaip vilkiukai ir paukštytės inscenizavo legendą apie Vilniaus įkūrimą. Skautai parodė ir kaip Lietuvos televizijos ir radijo bokštas buvo apsuptas sausio 13-ąją, ir kaip tankai užpuolė žmones. Buvo prisiminti mirusieji už Lietuvos laisvę. Talentingas mūsų skautiškas jaunimas.

Šoko ir šiai šventei susikūrusi savanorių grupė. Didžiuojamės ne tik daina, bet ir

liaudies šokiais.

Didžiuojamės ir tuo, kad šiais metais ruošimės „Eurobasket 2011“. Esame girdėję ir „Eurobasket 2011“ skirtą dainą „Mes su tavim“.

Lietuvos valstybės dienos šventės aprašymą baigsiu H. Antanaičio skaitytais žodžiais:

Nors šiais metais sueina tik 20 metų nuo valstybės šventės įsteigimo, ji yra ypač svarbi, nes ji mums, lietuviams, yra Lietuvos valstybės pasididžiavimo diena.

Šią dieną prisimename Lietuvos valstybės įkūrimą, Vytauto laikus, kai Lietuva buvo didžiausia valstybė Europoje, kuri tęsėsi nuo Baltijos iki Juodosios jūros. Kai šešioliktajame amžiuje buvo sukurtas Lietuvos Statutas, kuris apibrėžė teisinės sistemos pagrindą, juo pasinaudojo ir kiti kraštai. Tai – diena, kuri primena knygnešius, kovojančius dėl lietuvių kalbos išsaugojimo. Ši diena primena 1918-ųjų didvyrišką žygį – Lietuvos nepriklausomybės paskelbimą – ir 1991 metus, kai drąsioji Lietuva pirmoji iš sovietinių respublikų atsiskyrė nuo Sovietų Sąjungos. Valstybės šventę primena ir didvyrus partizanus, kurie ginklu kovojo dėl Lietuvos laisvės net iki 1953 metų.

Turime didžiuotis ir kartu puoselėti lietuvių kalbą, kuri svetimtaučių kalbininkų yra laikoma kaip raktas į kitų indoeuropiečių kalbų pažinimą. Turime didžiuotis ir dabartiniais kultūros reiškiniais – Dainų šventėmis, kurios kartu su latvių ir estų šventėmis sutraukia apie 40 000 šokėjų, dainininkų ir muzikantų. Tokio pobūdžio ir dydžio šventės neturi jokia kita tauta. **PL**

Pamačiau, išgyvenau, aprašiau Australiją NIJOLĖS JANKUTĖS „Pašnekesiai su Kukabura“

Vytautas Doniela

Ne tik žodžio taiklumu bei sakinio lankstumu, bet ir dalykiško pastabumo talentu yra apdovanota Nijolė Jankutė. Autorės gabumus ji jau dosniai išplėtojo Amerikoje. Jos kūrybingas pomėgis pastebėti, prisiminti ir būtent žodžiais užfiksuoti pamatytas ar išgyventas įdomybes neužsnūdo ir Australijoje, į kurią ji atsikėlė prieš penkerius ar šešerius metus. Rezultatas – naujosios margaspalvės aplinkos įspūdžių knyga „Pašnekesiai su Kukabura“, neseniai išleista Vilniuje (2011) ir galbūt pirmiausia skirta Lietuvos gyventojams, kurių mintys dažnai skrajoja apie svetimus kraštus – net apie galimybes ar galbūt norą ten nutūpti.

Kalbant apie skaitytojus Lietuvoje, dėl savo judraus stiliaus, kuris išties primena pašnekesius, Nijolės knyga tenykščiam tolimuoju kraštu susidomėjusiam skaitytojui bus ir įdomi, ir kupina faktiškų žinių. Bet autorei būdingas rašysenos būdas kaip tik sudomins, net pralinksmins ir jau „vietinį“ Australijos lietuvių, kuris po ilgų čia gyvenimo metų tariasi jau daug apie šį kraštą žinąs. Ryškus Nijolės rašysenos patrauklumas yra tai, kad ji kasdienybę sujungia su jos praeitimi bei kitais ryšiais, kurie jau nėra kasdieniški. Ir štai gal jau pažįstama situacija tampa tarsi pilnesnė, intriguojanti – kartu skaitytoją veda dar gilesnio pažinimo link.

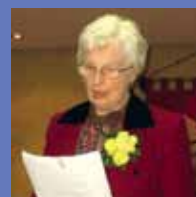
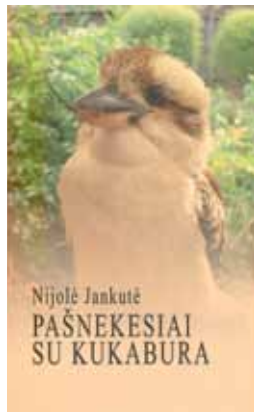
Kitaip sakant, Australijoje Nijolei, viena vertus, nėra pilkų situacijų, antra vertus, nėra nei nuobodžiuose vadovėliuose ar sausuose žinyuose sudėliotų negyvų žinių. Ji jas

sujungia ir sugyvena, kaip kad lietuviui istorikui koks nors įprastas piliakalnis atsivertų vadais ir valdovais, karais ir legendomis. Nijolei kiekvienas Australijoje pamatytas daiktas, gyvūnas, vietovė, gamtos reiškinys turi savo margaspalvę, multidimensinę aurą. Vietovės aborigeniškame pavadinime atsiveria čiabuvių senoji mąstysena, o jau įprastas opalas atveria milijonus metų iš vienos pusės – ir palyginti neseno kasyklų miestelio įmantrybes iš kitos. Ir taip toliau su tipiškais Australijos fenomenais, nors nenuostabu, kad nemažai dėmesio tenka kaip tik keistajai žemyno gyvūnijai.

Nijolės knyga yra kartu savotiškas travelog. Bet kaip pavyko taip plačiai pasivažinėti? Paslaptis nedidelė. Kaip autorė sako, „džiaugiuos, kad savo smalsumą žvilgtelėti į šį keistą kraštą patenkinau keliaudama su ekskursijomis, kurios (australams pliusas) buvo puikiai organizuotos, įdomiai suplanuotos, tūkstančiais kilometrų išvingiuotos“. Žodį „smalsumas“ Nijolės atveju reikėtų rašyti didžiosiomis raidėmis. Juk daug kas keliauja, net vietiniai lietuviai – bet kas tiek daug pastebi, tiek daug papildomai sužino apie matomų objektų nematomus ryšius? Apie Australiją ir gyvenimą joje knygų jau yra ir lietuviškai. Tačiau Nijolės knyga yra pirmoji lietuviška, kurioje Australija atsiskleidžia labai vaizdžiai.

Būtinai tokiai knygai yra skyrius apie

Australijos lietuvius. Dabar gyvendama Sidnėjuje Nijolė rašo daugiausia apie šio miesto tautiečius. Apžvalga vėlgį maloniai dalykiška, be išpūstai patriotinių pagyrų ar asmeniškai auginamų priekaištų. Dėmesio gauna Sodyba, „Mūsų Pastogė“, choras „Daina“, bibliotekos Bičiulių Būrelis, Klubas, tautinių švenčių minėjimai, iškilieji a. a. Vincas Kazokas ir Vytautas Patašius. Bendrai – išskyla nemažai ir

Rašytoja Nijolė Jankutė Užubalienė (g. 1929 m.) gimė Panevėžyje, bet augo ir gimnaziją lankyti pradėjo Kupiškyje.

Ankstyvą vaikystę ji praleido Panevėžio Mokytojų seminarijos, kurioje direktoriaus pareigas ejo jos tėvas, aplinkoje, bet kadangi abu rašytojos tėvai buvo kupiškėnai, Aukštaitijos apylinkės ir giminės, pas kuriuos Nijolė praleisdavo vasaras, padarė neišdildomą įspūdį. Tėvų mokytojų namai visada buvo kupini įvairiausių knygų. Tokioje aplinkoje augant spausdintas žodis greit užburė Nijolę, ugdė fantaziją ir norą rašyti. Kur kas vėliau jau Amerikoje, lietuviška veikla pasižymėjusioje Čikagoje, Nijolė pradėjo bendradarbiauti su dienraščiu „Draugas“ ir žurnalais „Skautų aidas“, „Laiškai lietuviams“ straipsniais, novelėmis, pasakomis laikraštėlyje „Eglutė“ 1950 m. laimėjusi „Draugo“ skelbtą novelės konkursą, atkreipė dėmesį į didelį stygių knygų vaikams ir pradėjo jiems rašyti.

Knygos vaikams: „Žebriuko nuotykių miške“, „Danutė stovyklauja“, „Kaip Algiukas vėjo ieškojo“, „Kariš ir jos draugai“, „Šamo ežero sekliai“ (antra laida Lietuvoje), „Kelonė į septintą stotį“ (antra laida Lietuvoje). Vėliau knygos jaunimui ir suaugusiesiems: „Nuo devynių iki pirmos“, „Saulėgrąžų tvanas“, „Atvirukai“ (Lietuvių rašytojų draugijos premija), libretas muz. Aloyzo Jurgučio muzikiniam veikalui „Kulgrinda“, taip pat eilėraščių rinkinys „Vasara išeina“. (Iš knygos aplanko)

kitų pavardžių, kurios nuolat girdimos bendruomeninėje veikloje. Šis knygos skyrius yra tarsi dabartinių Sidnėjaus lietuviškųjų darbų skerspjūvis – tai ne detalizuotas almanachas ir ne metraštis, o gyvakalbis apibūdinimas, kuris bus suprantamas ir po daugelio metų.

Nijolės Jankutės knyga gausiai iliustruota. Knyga gražiai, estetiškai išleista, įrišta į lengvus viršelius. Ji puikiai tinka ne tik Australijos lietuvių pasiskaitymui (ir savo žinių apie Australiją praturtinimui!), bet ir kaip fiziškai nesunki dovana lietuviui Lietuvoje. Pasigėrėtina, kad per šią knygą Nijolės talentas „duoklę“ atidavė ir Australijai. **PL**

NEIŠSIŽADAMA SAVO ŠAKNŲ

**Nijolė
Kavaliauskaitė-Hunter**

Nėra paslaptis, kad daugėja lietuviškai kalbančių bendruomenių įvairiuose pasaulio kontinentuose. Šis procesas vyksta dėl ketvirtosios, kuri yra vadinama šiuolaikine, emigracijos bangos. Prieš tai yra paminėti trys masiniai tėvynės palikimo atvejai, tai: XIX a vidurys, kai lietuviai bėgo nuo carinės priespaudos ir ilgametės tarnybos rusų armijoje. Kita banga užplūdo ankstyvaisiais nepriklausomos Lietuvos laikais, trečioji atūžė baigiantis Antrajam pasauliniam karui. Tėvynė paliekama turint viltį realizuoti savo interesus svečioje šalyje. Dažnas ryžtasi vykti iš karto su šeima, t. y. savo atžalomis. Nesiekiami apšilus kojas ir pramynus takelius juos pasikviesti.

Kad ir kur lietuviai būtų, jie siekia išsaugoti savo šaknis: kalbą, papročius, cepelinų pomėgį. Paveldėtos gimtojo krašto tradicijos svečioje šalyje tampa vertybe, pasigendama ir kiekviena maža smulkmena, tokia kaip gintaro gabalėlis ar gimtosios Žemės duonos trupinėlis. Bažnyčia neretai tampa susitikimų centru, į kurią susiburiama sekmadieniais. Dievo namai nėra skirti tik maldai, tai – rimta vieta visiems sueiti, pasidžiaugti, pabendrauti, paminėti tautines šventes, skleisti labdaros akcijas. Dar praeito amžiaus pradžioje parapijos buvo kuriamos tam, kad sunkią valandą savo brolius galėtų paremti, kad jie greičiau pritaaptų ir naują tėviškę rastų. Už savo kuklias santaupas atvykę lietuviai statė maldos ir susiejimo židinius, kurie tarp neseniai atvykusiųjų nebeteko tokios prasmės. Šie yra linkę mauzoliejus statyti sau. Kunigo vaidmuo bažnyčioje – misionieriškas. Jis, siekdamas suvienyti tautiečius, skleidžia šilumą, šildo iš vidaus, o tautiečiai, paspausdami vienas kitam ranką, palinki ramybės, kurios ištis

trūksta vienas kito atžvilgiu. Po bažnyčios skliautais yra proga išgirsti lietuvišką žodį, pamokymą, palaiminimą, būti supras-tam. Paminėsiu faktą, kad 1894 metais lietuviai turėjo 15 bažnyčių Amerikoje ir 5 leidžiamus laikraščius. O 1907 metais – 41 lietuvišką parapiją. Prie bažnyčių neretai dygo mokyklos. 1919 metais veikė 30 lietuviškų mokyklų Amerikoje. Pamenu vienos mokyklos, esančios Elizabete, Naujajame Džersyje, kūrimo pradžią. Kupini iniciatyvos tėvai ėjo dažyti suolų, remontuoti patalpų, kad rudeniop vaikai pradėtų minti sekmadieninės mokyklos slenkstį. Niekas nesitikėjo atlygio, ėjo vedami noro sudaryti galimybę vaikams mokytis tėvų kalbos, švęsti lietuviškas šventes, žaisti ratelius, dainuoti dainas. Lietuvių kalba nėra tik tėvų ir prosenelių kalba, bet ir antikinis palikimas. Kad tai yra tikra tiesa, įsitikinsite perskaitę šias mintis.

Maloniai buvau nustebinta „New

York Times“ dienraštyje publikuoto Th. S. Thurston straipsnio. Jame rašoma, kad „lietuvių kalbos senumas ir jos gramatinė struktūra priskiriama tam pačiam laikotarpiui kaip ir sanskritas, t. y. kalbos senumas siekia 2000 metų pr. m. e. Ji pralenkia visas kitas Europos kalbas savo antikiškumu, garsų grynumu, savo nuostabia gramatine struktūra. Negana to, lietuvių kalba pasižymi nuostabia struktūra, tobulesne už sanskritą ir graikų kalbą, žodingesne negu lotynų kalba ir nepalyginamai įmantresne negu bet kuri iš paminėtų trijų“. Ne kiekvienas lietuvis susimąsto, kad kalba yra turtas, o taisyklingai rašyti, gražiai dėstyti mintis yra tarsi paties Dievo dovana. B. W. Dwight savo knygoje „Modernioji filologija“ rašo, kad „lietuvių kalba turi daugiausia malonių ir mažybinių žodžių, daugiau negu ispanų ar italų kalbos, netgi rusų. Jei tautos vertė, imant visą žmoniją, būtų matuojama kalbos grožiu, tai lietuvių kalba turėtų užimti pirmą vietą tarp Europos tautų“.

Kad būtų pagerinta lietuvių tautinė sąmonė bei lietuvių kalbos vartojimas už Atlanto, aktyviai reiškiasi spauda, veikia chorai, sporto komandos. Paminėsiu, kad pirmasis lietuvių choras Amerikoje buvo įsteigtas 1894 metais L. Eremino. S. Simkus, į JAV atvykęs rinkti nukentėjusiems nuo karo šelpti aukų, būrė chorus, leido žurnalą „Muzika“. M. Petrauskas, kuris 1907–1930 metais gyveno JAV, vadovavo chorams, rengė lietuviškus vakarus, buvo įsteigęs muzikos mokyklas Bostone, Čikagoje, Detroite, Niujorke, kurios vadinosi lietuviškomis konservatorijomis. J. Žilevičius, vienas iškiliausių žemaičių muzikų, atvykęs į JAV rinkti folklorinės medžiagos ir kitų įvairių muzikos eksponatų, vargonavo Elizabeto miestelio bažnyčioje, subūrė didelį parapijos chorą, kuriame dalyvavo net 65 dalyviai, tapo dainų švenčių dirigentu, kaip solistas-vargonininkas koncertavo Šv. Patriko bažnyčioje, esančioje Niujorke, kuri šiuo metu yra paties archyvoskupo rezidencija, įkūrė Amerikos lietuvių parapijų chorų sąjungą. Įsteigė muzikologijos archyvą, kuriam paskyrė savo paties 50-ties metų santaupas. Nesuminėsiu visų muzikų, liejusių už Atlanto savo energiją, nuopelnų. Jų nemaža. Jie neištirpo anglakalbių jūroje, nes degė meile savo kraštui ir žmonėms. **PL**

Jungtinėje Karalystėje studijuojantis Lietuvos jaunimas PUOSELĖJA TAUTINE TAPATYBĘ

Jungtinės Karalystės lietuvių jaunimo sąjunga (JKLJS) – JK veikianti jaunimo organizacija, kurios tikslai yra vienyti ir atstovauti JK gyvenančių jaunų lietuvių interesams, puoselėti lietuvišką identitetą, kalbą bei kultūrą, plėtoti visuomeninę lietuvių jaunimo veiklą ir padėti jiems integruotis į JK visuomenę. JKLJS šiuo metu pasiekia daugiau nei 2 000 Jungtinėje Karalystėje studijuojančio ir dirbančio jaunimo.

Rūta Freitakaitė,
*Jungtinės Karalystės
lietuvių jaunimo
sąjungos prezidentė*

ORGANIZACIJOS ISTORIJA IR VEIKLA

Jaunimo Sąjunga Jungtinėje Karalystėje – jau bene pusę amžiaus egzistuojanti organizacija. Prieš Lietuvai atgaunant nepriklausomybę jos nariai dalyvavo protestuose už Tėvynės laisvę ir suorganizavo abiejų šalių premjerių – Margaret Thatcher ir Kazimieros Prunskienės – susitikimą 1991 metų gegužės 19 dieną. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, JKLJS veikla po truputį išblėso. Prireikė penkiolikos metų bei naujos emigrantų bangos, kad lietuvių jaunimas susiburtų iš naujo. Veiklūs Jungtinėje Karalystėje gyvenantys jaunieji lietuviai sąjungą atkūrė 2006 metų balandžio 22 dieną.

Kiekvienais metais JKLJS rengia ne tik tradicinius projektus. 2009-aisiais jaunimas lietuvius sukvietė paminėti išskirtines šventes: Baltijos kelio 20-metį bei jachtos

„Ambersail“ sutiktuves Londone. JKLJS valdybos nariai taip pat aktyviai atstovavo lietuvių jaunimui, gyvenančiam JK, pasaulio lietuvių bendruomenės susitikimuose Lietuvoje, Vokietijoje, Kanadoje, JAV, Brazilijoje, Urugvajuje bei Argentinoje.

Vienydamą šios šalies lietuvių jaunimą, puoselėdama lietuvišką identitetą, kalbą ir pristatydama lietuvišką kultūrą britų

Anglijos jaunimo
šokių kolektyvas
JONKELIS.

visuomenei, JKLJS pamažu ima atspindėti tikrąjį jaunų lietuvių, gyvenančių Jungtinėje Karalystėje, veidą, jų norus, tikslus ir vizijas. Prisijungdamas prie šios organizacijos kiekvienas jaunas žmogus randa bendraminčių ir turi galimybę prisidėti prie bendruomenės kūrimo ir lietuvių identiteto išsaugojimo svetur.

JKLJS didėja ne tik narių skaičiumi, bet ir savo masteliu. Šiuo metu sąjunga turi skyrius 12-koje miestų: Londone, Edinburge, Glazge, Bradforde, Vorvike, Birmingame, Jorke, Niukasle, Notingame, Mančesteryje, Šefilde ir Redinge. Artimiausiu metu planuojama atidaryti JKLJS skyrius Škotijoje bei Velse.

Po IV ir V studentų susitikimo atliktas tyrimas parodė, kad dauguma narių yra studentai, siekiantys gauti ekonomikos ir verslo studijų diplomus, tačiau gausu ir studijuojančių menų, žiniasklaidos, komunikacijos, teisės ir politikos mokslus.

Taigi, nesvarbu, ką ir kur studijuoji,

Grupė INCULTO su
JKLJS valdyba ir alumni

jeigu neseniai atvykai į Angliją ar dar nesi JKLJS narys, prisijunk prie mūsų! Daugiau informacijos – internetiniame puslapyje www.jkljs.org arba elektroniniu adresu info@jkljs.org.

ORGANIZACIJOS INICIATYVOS, PROJEKTAI IR RENGINIAI

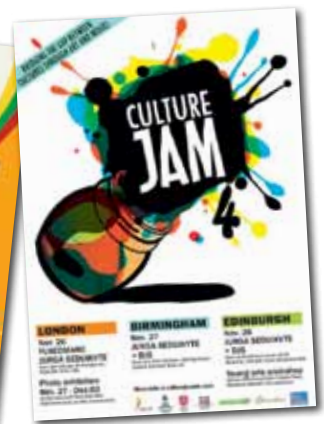
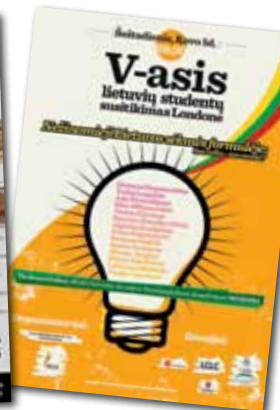
Per trumpą savo egzistavimo laikotarpį JKLJS išaugo ir įgavo tikros organizacijos formą su išvystyta struktūra bei sėkmingais renginiais. JKLJS kiekvienais metais inicijuoja apie 15 įvairių renginių ir projektų, skatinančių bendruomenės kūrimą, lietuvių jaunimo tapatybės išsaugojimą bei pristatančių lietuvišką kultūrą britų visuomenei.

Kiekvieną pirmą kovo savaitgalį organizuojamas itin daug studentų dėmesio sulaukiantis „Studentų susitikimas“, rudenį vyksta jau tradicine tapusi, bet kas kartą įdomi „Lietuviškų filmų naktis“ ir jau ketverius metus iš eilės organizuojamas tarpkultūrinis menų ir muzikos renginys „Culture Jam“.

Balandžio–gegužės mėnesiais rengiamas kasmetinis JKLJS suvažiavimas lietuvių sodyboje, kurio metu renkama nauja 7 narių JKLJS valdyba.

JKLJS studijuojančiam lietuvių jaunimui itin naudingas ir labai populiariu tapęs „JKLJS praktika“ projektas. Jo metu studentai gali atlikti praktikas tokiose kompanijose kaip „Lawin“, „Danske bankas“, „Omnitel“, „BaltCap“, „Publicum“. Šiais metais projektas sulaukė didelio susidomėjimo, o smarkiai išaugęs JKLJS partnerių skaičius atvėrė didesnes pasirinkimo galimybes Jungtinėje Karalystėje studijuojantiems lietuviams. Per ketverius metus dėl šio JKLJS projekto

Jaunimo Sąjunga Jungtinėje Karalystėje – jau bene pusę amžiaus egzistuojanti organizacija. Prieš Lietuvai atgaunant nepriklausomybę jos nariai dalyvavo protestuose už Tėvynės laisvę ir suorganizavo abiejų šalių premjerių – Margaret Thatcher ir Kazimieros Prunskienės – susitikimą 1991 metų gegužės 19 dieną.

į Lietuvą atlikti praktiką jau išvažiavo apie 70 studentų.

Siekiant Jungtinėje Karalystėje studijuojantiems Lietuvos piliečiams suteikti daugiau žinių apie šios šalies darbo rinką aktyviai bendradarbiaujama su „Lithuanian City of London Club“ – įgyvendinamas „City Big Brother“ projektas.

Projektas „Lietuvos ateitis“ pritraukia daugybę įdomių bei Lietuvoje pripažinimą pelniusių žmonių pasidalinti savo sėkmės istorijomis ir savo asmeniniu pavyzdžiu motyvuoti Jungtinėje Karalystėje gyvenančių jaunimą – kurti, verslauti ir sėkmingai dirbti gimtinėje. Svarbių Lietuvos valstybinių švenčių progomis savo narius

į minėjimus sukviečia visi 12 organizacijos skyrių. Londone vykstančius JKLJS renginius pajvairina aktyviai veikiantis Lietuvių tautinių šokių ansamblis „Jonkelis“.

Šiuo metu rengiamasi „Baltijos kelio“ minėjimui, kuriame praėjusiais metais dalyvavo net 300 žmonių. Visi Jungtinėje Karalystėje gyvenantys lietuviai, latviai ir estai kviečiami prisijungti prie „Baltijos kelio“ pikniko, organizuojamo jau trečius metus. Piknikas vyks Londono centre esančiame Haid Parke rugpjūčio 21 d. nuo 15 val. (Tikslią vietą galite sužinoti „Facebook“ grupėje). Kviečiame atvykti su draugais, atsinešti įvairių žaidimų, taip pat tradicinių nacionalinių užkandžių. PL

ANGLIJA

■ Londono „Santaros-Šviesos“ klubas, bendradarbiaudamas su Kauno Vytauto Didžiojo universitetu bei Jungtinės Karalystės lietuvių bendruomene, 2011 metų rugpjūčio 27–29 dienomis Lietuvių sodyboje prie Londono rengia Išeivijos studijų dienas. Jomis išeivijoje siekiame sukurti atviros diskusijos tarp lietuvių tautos, Lietuvos kultūros, visuomenės ir valstybės raidos klausimais. Tikime, jog taip galime paskatinti užsienyje gyvenančius lietuvius būti aktyviais savo ir Lietuvos likimo kūrėjais.

Išeivijos studijų dienose atsigręšime į išeivijoje sukauptą bendruomenės saviorganizacijos ir lietuviškumo išlaikymo patirtį ir, manome, patvirtinsime nuostatą, kad išeivijoje labai daug galima nuveikti Lietuvos labui. Žinoma, jei nuo Lietuvos nenusigręžiama...

Mes negyvename Lietuvoje, tačiau tai nereiškia, jog nejauciame atsakomybės už savo šalį. Taigi, atvykite, diskutuokite, bendraukite.

Londono „Santaros-Šviesos“ klubo vardu – Rimantas Vingras, Klubo veiklos koordinatorius

RUSIJA

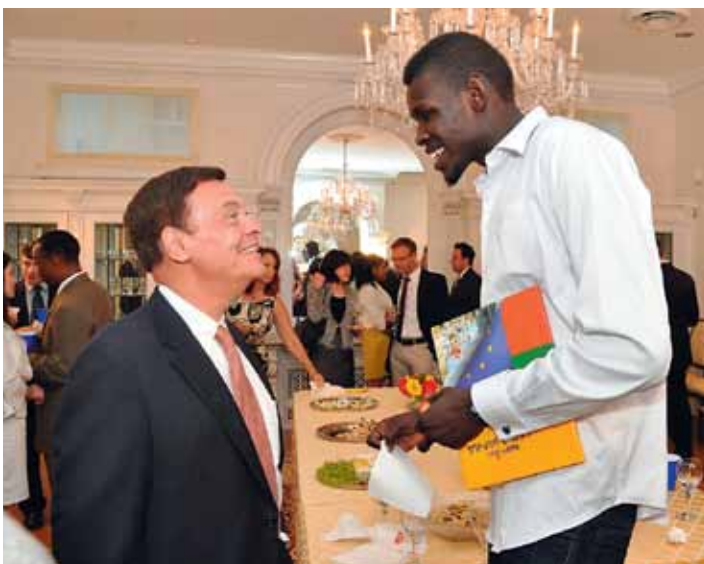
■ Lietuvos ambasados Maskvoje kultūros centre Jurgio Baltrušaičio namai gegužės 19 dieną Rusijos auditorijai buvo pristatytas Lietuvos žurnalistės Ramunės Sakalauskaitės knygos „Politikos ringe“ leidimas rusų kalba.

Renginyje dalyvavusi knygos autorė teigiamai įvertino knygos pasirodymą rusų kalba, nes leidinyje nemažai vietos skiriama Rusijoje gerai pažįstamiems Lietuvos politikams, Lietuvos ir Rusijos ryšiams.

Knygos leidimą rusų kalba parengė Rusijos leidykla „Chudožestvenaja literatūra“.

Lietuvos ambasados Rusijoje surengtame knygos pristatyme dalyvavo svečiai iš Rusijos Dūmos, kitų valstybės institucijų, taip pat mokslininkai, istorikai, visuomenės veikėjai, žurnalistai, lietuvių bendruomenės nariai.

Autorė, remdamasi patirtimi, sukaupta dirbant Sąjūdžio informacinėje agentūroje, dienraščiuose „Respublika“ ir „Lietuvos rytas“, knygoje aprašo svarbiausius 1989–2000 metų politinius ir visuomeninius įvykius. Ji vertina kertičius to meto faktus ir politikos užkuliusius, parodo, kaip asmeninės Algirdo Brazausko, Vytauto Landsbergio, Valdo Adamkaus savybės veikė jų politinius sprendimus.

JAV

■ Lietuvos ambasadoje Vašingtone liepos 12 d. pristatyta pirmoji sertifikuota JAV įmonių verslo misija Lietuvoje. Pristatyme neapsieita be krepšinio temos. Renginyje kaip garbės svečias dalyvavo 58-uju numeriu 2011 m. NBA naujokų biržoje Los Andželo „Lakers“ komandos pašauktas Australijos krepšininkas Ateris Majokas. Laikinas reikalų patikėtinis S. Šatūnas atkreipė dėmesį, kad verslo misija vyks netrukus po Lietuvoje vyksiančio Europos vyrų krepšinio čempionato, todėl verslo misijos dalyviai gali tikėtis neišblėsusių gerų emocijų ir energijos.

Tadas Žilinskas (kairėje poetė Laima Žilinskienė su Žemkalniais).

Australija

■ Australijos Federalinės Teritorijos Baltų Komitetas birželio 18 d. surengė minėjimą pabaltijiečių tremtiniams prisiminti. Sovietiniai okupantai žiauriomis sąlygomis trėmė pabaltijiečius į tolimas Sibiro neapgyvendintas taigas „nubausdami“ vien popieruje sufabrikuotais kaltinimais.

Šį 70 metų sukaktuvinį minėjimą surengti buvo lietuvių eilė. Minėjimas vyko Austrijos–Australų klube Mosono priemiestyje.

Sugiedojus Australijos himną, Rasa Mauragienė pirmiausia paminėjo šio minėjimo prasmę su įvadu apie žiauriuosius birželio trėmimus ir pristatė Gabrielių Žemkalnį kaip ilgalaikį Pasaulio Lietuvių Bendruomenės atstovą Vilniuje, kuriam teko artimai susisieti su tremtiniais ir lankyti dar iki šiol užsilikusius ištremtuosius Sibire. Savo ilgoje kalboje prelegentas papasakojo apie LR siunčiamas delegacijas į vietas, kur yra apleisti tremtinių kapai, ir kaip dalis atkastų kankinių palaikų sugrįžo į tėvynę. Buvo parodyta fragmentų, liudijančių visą tą sovietinį nežmonišką, šiurpą keliantį žiaurumą.

Po paskaitos Rasa Daukus fortepijonu paskambino: M. Čiurlionio Preludą Op 3 no 1 ir Noktiurną Op 6 no 2.

Sugiedojus visus 3 himnus minėjimas užsibaigė prie kavutės, pyragaičių ir vyno taurių.

ESTIJA

■ Estijos lietuviai kaip ir kasmet minėjo VILTIES ir GEDULO dieną. Tarp jų dar yra keletas buvusių tremtinių, savo likimą siejančių su Lietuva, Sibiro platybėmis ir Estija.

Susirinkusiems koncertavo iš Vilniaus pakviesti folkloro dainininkai/muzikantai: Kirdos šeimyna, panelė Toma ir jų vadovė Nijolė Balčiūnienė.

Kitą dieną lietuvaičiai dalyvavo jau šešioliktajame estų bočių senolių suvažiavime po atviru nacionalinio muziejaus dangumi, gėrėjosi jų autentiškais rūbais, dainomis ir šokiais, o pastarieji – lietuviškomis melodijomis. Nebūna nei pradžios, nei pabaigos vieni kitų pažinimui ir pasididžiavimui.

SUOMIJA

HELSINKYJE KARALIŠKAI ATŠVĘSTA MINDAUGO KARŪNAVIMO DIENA

■ Liepos 5-ąją Lietuvos ambasada Suomijoje ir Lietuvos turizmo informacijos centras sukvietė lietuvių bendruomenę Mindaugo karūnavimo valstybės dienai paminėti piknikaujant Helsinkio *Seura-saari* saloje.

Kadangi Lietuvos pilietybė yra karališka atsakomybė, kvietimuose į renginį Suomijos lietuviai buvo raginami pasipuošti karūnomis ir vieną dieną metuose švęsti karališkai. Raginimas buvo išgirstas – tautiečiai bei jų šeimos nariai rinkosi pasipuošę pirktomis ar net savo rankomis pagamintomis karūnomis.

Valstybės dienos šventėje lietuviai galėjo ne tik artimiau susipažinti ir pabendrauti, bet ir išklause Lietuvos turizmo informacijos centro atstovų patarimų, kaip reikėtų tinkamai pristatyti Lietuvą užsieniečiams.

LIETUVA

■ Pasaulio lietuvių ekonomikos forumo metu „Pasaulio lietuviu 2001“ buvo išrinktas Kaune gimęs Australijos lietuvis, verslininkas ir filantropas Antanas Guoga. Taip nusprendė portalo „Delfi“ skaitytojai, atidavę savo balsus už jų nuomone, labiausiai nusipelnusį ir Lietuvą garsinantį lietuvių. Surinkęs maždaug ketvirtį visų balsų Antanas gerokai atsiplėšė nuo artimiausių konkurentų – mokslininkės Birutės Galdikas bei fotografo Mariaus Jovaišos.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Valdybos pirmininkė š. m. pradžioje kreipėsi į JAV gyvenančius lietuvius prašydama paremti Pasaulio Lietuvių Bendruomenės veiklą. Džiugu, kad JAV gyvenantys lietuviai atsiliepė į prašymą ir savo asmeninėmis lėšomis prisidėjo prie Pasaulio Lietuvių Bendruomenės veiklos tęstinumo. Pasaulio Lietuvių Bendruomenės vardu širdingai dėkojame JAV lietuviams, kurie aukojo lėšas taip prisidėdami ir prie PLB atstovybės Vilniuje išlaikymo bei bendruomeninės veiklos stiprinimo. Jūsų parama Pasaulio Lietuvių Bendruomenės darbams ypač vertinga ir reikalinga, be Jūsų paramos daugelis svarbių iššėvijai ir Lietuvai projektų nebūtų įvykdomi.

AUKOTOJŲ SĄRAŠAS

500 dolerių ir daugiau

I. Rasys

Nuo 250 iki 499 dolerių

Kun. Matas Čyvas
Dr. Vytautas Bieliauskas
Henry Cepas

Nuo 100 iki 249 dolerių

Gediminas Balanda
Dr. John R. Dainauskas
Palmira A. Janušonis
Vytautas Lapatinskas
Jonas ir Terri Prunskis
Nemira Šumskienė
Milda Marija Satas
Aušra Babickienė
Remigijus ir Danutė Belzinskas
Rimantas Bitėnas
Nijolė V. Brazėnas MD
Algis Brazdžionis
Gediminas ir Sigita Damašius
Arūnas ir Irena Draugelis
Eglė ir Vytautas Dūdėnai
Julija Gylienė
Laima Jarašunienė
Juozas ir Dalia
Liubinskas, Jr
Leonas Maskaliūnas
Victoras ir Leokadia Milukas
Anastazija Mitkevičius
Bronius Nainys
Rūta Penkiunas
Antanas ir Dalilė Polikaičiai
Irena Raulinaitienė
Gytis Martynas Šernas (Kanada)
Lionginas A. Spokas
Džiugas J. Staniškis
Faustas ir Teresė Štrollia
Kęstutis ir Birutė Tautvydai
Dr. Stasys Vanagūnas
Romualdas Veitas

Mažiau kaip 100 dolerių

JAV LB Cape Cod apylinkė
Kęstutis Keblys
Dalia Šaulys
S. Bačkaitis

Alfonsas ir Vera Bimbiris
A. Bublys
Rimtautas Dabšys
Dr. Mary Z. Daugėla
Dalia Dzikiėnė
Irena Eivienė
S. Algimantas ir Teresė Gečiai
Genovaitė Kaufmanas
Algis ir Teresė Kazlauskas
Richard Klementavičius
Walter Klosis
Dr. Romualdas Kriaučiūnas
Eglė ir Marius Laniauskai
Henrikas Laucius
Algirdas ir Raminta Marchertas
Vita ir Vidmantas Matusaitis
Amanda ir Algirdas Muliolis
Danutė Nitecki
Raymond E. Paškus
Victoria Pikelis
Marija Remienė
Vacys ir Ann Rociūnas
Vacys J. ir Viktorija B. Saulys
Valentinas ir Jonė Šernai
AdaSutkuvienė
Narimantas ir Janina Udrys
Julius Uža
Ramūnas ir Dana Vanagūnas
Irena Vilkas
Birutė Vilutienė
Jura Žibas
Kotryna Zostautienė
Vida ir Gediminas Bučmiai
Sofija Jelionienė
Raimundas Kiršteinas
Antanas ir V. Valavičiai
Danguolė Jurgutienė
Irena Kerelienė
Vaclovas ir Asta Kleiza
J. ir A. Rygelis
Vladas ir Raminta Sinkus
Eugene & Irena Slavinskas
Jonas Spurgis
Gražvydas Supronas
Vytautas ir Danute Anonis
Ramūnas Bigelis
Dr. Kazimieras Campe
Roma Čepulis, MD

Kęstutis Černis
Vytautas ir Dalia Černius
Vytautas Grauzinis
GintarėIvaškiėnė
Vytautas ir Gražina Kamantas
Stanislovas Kavaliauskas
Gražina Kenter
Roma ir Antanas Krušinskas
Elena Majauskas
Vida Meilus
Tadas ir Meile Mickus
Jonas Mockaitis
Algis Navikauskas
Margarita Petrikas
Dr. Justinas Pikūnas
Algis Pliodzinskas
Peter J. Raskauskas
Theodore ir Ritone Rudaitis
Enata Skrupskėlis
Milda Tomkus
Donatas Uzas
Vytenis Vilkas
Laurynas Vismanas
Rimas Lūkas
Vince Derencius
John ir Valeria Jodwalis
Vytautas Jonaitis
Birutė Lintakas
Gintra L. Naris
Jonas ir Valeria Pleirys
Aldona Prapuolenytė
Neringa Raila
Dr. Antanas ir Ale Razma
Regina Taurys
Joseph Valaitis
E. Vengianskas
Agnes Bigelis
Dr. John Genys
Elegijus, Aldona ir Andrea Kaminskas
Dana ir Algirdas Alksnėnis
Rymante Barauskas
Dr. John Iron Jokubka
Zina Katiliškėnė
Vytautas Matulionis
Ramūnas Mikelionis
Regina Palubeckas
Antanas ir Emilija Paužuolis

Prašome visų, kurie norėjote, bet galbūt dar nespėjote atsiųsti savo aukos, siųsti čekius adresu (arba atskiros šalies oficialiai lietuvių bendruomėnei, kuri Jūsų aukas perves į žurnalo „Pasaulio lietuvis“ išdą):

Lithuanian World Community
213 W. Lake Shore Dr.
Cary, IL 60013
USA